

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr IV/15/2015
Rady Gminy w Wojciechowicach
z dnia 29 stycznia 2015 roku

**GMINNY PROGRAM
OPIEKI NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2015 - 2018**

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami	5
2.1. Cele programu w świetle Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.	5
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce	6
3.1. Definicje podstawowych pojęć z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami.	6
3.2. Uwarunkowania prawne.	8
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.	11
4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad nimi.	11
4.2. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020.	12
4.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego.	13
4.4. Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2016.	14
4.5. Kształtowanie tożsamości regionu oraz kreowanie i promocja jego produktu.	16
4.6. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanym na poziomie powiatu.	18
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	21
5.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wojciechowice.	21
5.1.1. Ogólna charakterystyka gminy.	21
5.1.2. Historia	21
5.1.3. Informacje ogólne o gminie	23
5.1.4. Położenie i środowisko przyrodnicze gminy	24
5.1.5. Warunki geologiczno-gruntowe	25
5.1.6. Cel i kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy	26
5.2. Zabytki nieruchome	31
5.3. Zabytki ruchome	45
5.3. Zabytki archeologiczne	74
6. Cele, priorytety i kierunki działań Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	87
6.2. Cele Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.	87
6.2. Podstawowe priorytety.	89

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

6.3. Działania związane z ochroną zabytków leżących na terenie gminy.	90
6.4. Wdrożenie programu.....	91
7. Instrumenty finansowe.....	91
8. Podsumowanie.....	91
8.1. Zakres ochrony konserwatorskiej dla obiektów ujętych w rejestrze zabytków	92
8.2. Zakres ochrony konserwatorskiej dla obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków	93

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI **Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018**

1. Wstęp

Dziedzictwem kulturowym nazywamy dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, a jednocześnie to dorobek naszych czasów. Najczęściej kojarzymy dziedzictwo kulturowe z architekturą i sztuką oraz archeologią. Jednak do spuścizny po przodkach należą dawne formy uprawy roli, sposoby produkcji wyrobów charakterystycznych dla danego regionu, a także rozmaite przejawy życia i rozwoju społeczności, co stanowi całość naszej kultury. Należy zatem pamiętać o bogactwie nieodnawialnych źródeł informacji o życiu i działalności przodków oraz o konieczności zachowania tych źródeł dla przyszłych pokoleń. Wzrasta świadomość potrzeby ochrony zabytków wśród mieszkańców naszej gminy. Dbłość o należyty stan i atrakcyjny wygląd obiektów zabytkowych stała się naszym obywatelskim obowiązkiem.

Rewitalizacja poszczególnych obiektów stanowi szansę na ich uratowanie. Stworzenie programu opieki nad zabytkami jest koniecznością przewidzianą ustawą oraz zapotrzebowaniem społecznym. Stanowi także istotny czynnik w upowszechnianiu wiedzy i pomocy skierowanej do właścicieli zabytków w dbaniu o ich dobrą kondycję.

Gmina nie stanie się atrakcyjna dla turystów, jeżeli jej zabytki będą zaniedbane, bądź niewłaściwie promowane czy eksponowane. To niepowtarzalny urok zadbanej domów, miejsc pamięci narodowej oraz walory klimatyczne stanowią osobiwy charakter tego miejsca.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018 jest dokumentem o charakterze uzupełniającym w stosunku do innych aktów planowania w gminie (Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wojciechowice). Wyżej wymieniony dokument określa politykę administracyjną w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego, a także upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Program opieki nad zabytkami jest podstawą współpracy między samorządem gminy, właścicielami zabytków i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Kielcach. Taka współpraca, rozwijana w kolejnych latach, powinna przynieść, nie tylko lokalnej społeczności wymierne korzyści, a najistotniejsza z nich, to zachowanie naszego dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym w zakresie zadań własnych, gminy realizują sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 7 ust 1 pkt.9). Obowiązek sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami nakłada na gminę art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ustawa reguluje zasady ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, definiuje pojęcie zabytku, określa formy ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków (w tym administracji rządowej i samorządowej), formy finansowania opieki nad zabytkami i ich ewidencjonowania i inne.

2.1. Cele programu w świetle Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Wojciechowice na lata 2014 - 2017 zgodnie z przytoczoną powyżej ustawą ma na celu :

- zapoznanie z zasobami dziedzictwa kulturowego, dziejami i zabytkami gminy Wojciechowice, w tym z wykazem obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Świętokrzyskiego oraz wykazem obiektów typowanych do wpisu w tym rejestrze jak również z wykazem Gminnej Ewidencji Zabytków,
- zapoznanie z uwarunkowaniami prawnymi dotyczącymi ochrony i opieki nad zabytkami,
- rozpoznanie potrzeb dotyczących podejmowania działań zmierzających do powstrzymania procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania,
- podejmowanie działań w zakresie stałego podnoszenia świadomości społecznej o wartościach duchowych i materialnych otaczających nas krajobrazów i konieczności większej troski każdego o ich ochronę, należyte kształtowanie i pielęgnację,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych,
- współpraca z właścicielami zabytków dla zapewnienia im właściwej opieki, wskazywanie potencjalnych źródeł pozyskiwania środków na realizację zadań renowacyjnych, remontowych oraz dotyczących rewitalizacji obiektów zabytkowych,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami,

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

3.1. Definicje podstawowych pojęć z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami definiuje pojęcie zabytku, wprowadza pojęcia ochrony i opieki nad zabytkami.

Zabytek jest to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki lub zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym. Ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zabytki pogrupowano w trzech kategoriach jako zabytki nieruchome, ruchome i archeologiczne. W myśl ustawy ochronie i opiece podlegają (bez względu na stan zachowania):

1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:

- a) krajobrazami kulturowymi,
- b) układami urbanistycznymi i zespołami budowlanymi,
- c) dziełami architektury i budownictwa,
- d) dziełami budownictwa obronnego,
- e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- f) cmentarzami,
- g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

2) zabytki ruchome będące, w szczególności :

- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
- d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznej dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,

- e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach,
- f) instrumentami muzycznymi,
- g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji ;

3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności :

- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- b) cmentarzyskami,
- c) kurhanami,
- d) reliktnami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ponadto „Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej”, (art. 6.2 ustawy).

Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwale zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremnienie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków,
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków,
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Opieka nad zabytkami (art. 5 ustawy) sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

- naukowego badania i dokumentowania zabytku,
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku,
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie,
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości,
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury

3.2. Uwarunkowania prawne.

Zabytki zostały objęte ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela (art.5, art. 6 ust. 1 i art.86 Konstytucji RP).

W myśl ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami formami ochrony zabytków są:

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Zabytki znajdujące się na terenie województwa wpisuje do rejestru zabytków Wojewódzki Konserwator Zabytków. Wpisu do rejestru można dokonać z urzędu, bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomości lub wieczystego użytkownika gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy.

Do rejestru można również wpisać otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwę geograficzną, historyczną lub tradycyjną tego obiektu. Podobna procedura dotyczy zabytków ruchomych. Rejestr Zabytków Ruchomych prowadzi także Wojewódzki Konserwator Zabytków. Sposób rejestracji zabytków reguluje w/w ustawa oraz Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 14 maja 2004 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.

Na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, w drodze rozporządzenia, może uznać za pomnik historii

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

zabytek nieruchomy wpisany do rejestru lub park kulturowy, przedstawiający szczególną wartość, określając jego granice. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, taki wniosek może złożyć po uzyskaniu opinii Rady Ochrony Zabytków.

Rada Gminy, w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć *park kulturowy* w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zabezpieczenia wyróżniających się krajobrazowo terenów z obiektami nieruchomymi charakterystycznymi dla danej miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. W uchwale winny się znaleźć: nazwa parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia.

Po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, wójt sporządza plan ochrony parku kulturowego, a następnie plan zatwierdza rada gminy.

Inną formą ochrony obiektów i obszarów zabytkowych są postanowienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, którego projekt konsultowany jest z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Jednak zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym większość planów miejscowych utraciła w 2004 r. moc prawną.

Realizacja zadań w dziedzinie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. Reguluje te kwestię art. 7 ust. 1, pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, dokument określa zadania własne gminy: „*zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad nimi*”.

Kolejnym dokumentem planistycznym w gminie jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które wykonuje się obligatoryjnie dla całości gminy, lecz nie jest powszechnie obowiązującym przepisem gminnym (art. 6 ust.7), a jedynie wewnętrznym zobowiązaniem władz gminy, czyli tzw. aktem kierownictwa wewnętrznego.

Zgodnie z ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym priorytetem studium jest określenie polityki przestrzennej gminy (art. 6 ust. 1) ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z przepisów szczegółowych odnośnie występowania obiektów i terenów chronionych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego powinien zawierać ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- parków kulturowych.

W myśl ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami każda gmina prowadzi Gminną Ewidencję Zabytków, która stanowi podstawę do sporządzenia Programu Opieki nad Zabytkami. Ewidencja ta jest prowadzona jako zbiór kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, objętych Wojewódzką Ewidencją Zabytków (art. 21 i 22, Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami). Sam wpis zabytków nieruchomych do Gminnej Ewidencji Zabytków nie przesądza o formie ich ochrony, jednak obok zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, stanowi przesłankę do objęcia tych zabytków ochroną w formie zapisu w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Gminna Ewidencja Zabytków w Wojciechowicach stanowiła podstawę do sporządzenia niniejszego programu.

Inne bardzo istotne uregulowania prawne w kwestii ochrony zabytków znajdziemy w następujących dokumentach:

- Ustawa z dnia 7 lipca 1994r. dotyczy prawa budowlanego (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. dotyczy ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. 2008 r. Nr 25 , poz. 150) i ustawa z dnia 6 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880).
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. dotyczy gospodarki nieruchomościami (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz.2603 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr. 13, poz. 123).
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz.873 z późniejszymi zmianami).

Ochronę zabytków znajdujących w bibliotekach i muzeach regulują akty prawne:

- Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (tekst

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 673 z późniejszymi zmianami).

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad nimi.

Narodowa Strategia Kultury na lata 2004 - 2013 przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. oraz Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2020 stanowi rządowy dokument tworzący ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w dziedzinie kultury, a w szczególności dla współcześnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach gospodarki rynkowej, a także zbieżnej z interesami Polski i Unii Europejskiej.

Podstawowym celem strategii jest działanie na rzecz równomiernego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce. Przyjęto następujące priorytety:

- 1) Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe, celem poprawy stanu zabytków, ich adaptację i rewitalizację oraz zwiększenie do nich mieszkańców, turystów i inwestorów. Realizacja tych zadań umożliwi zwiększenie atrakcyjności regionów, a także wykorzystanie przez nie potencjału związanego z posiadaniem dziedzictwem kulturowym.
- 2) Edukacja i administracja na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego. Dokumentem, który służy do wdrożenia Narodowej Strategii Rozwoju Kultury w kwestii materialnej spuścizny kulturowej Polski jest Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”. Program ten jest zgodny z Narodowym Planem Rozwoju (Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r.) z Narodowym Planem Rozwoju, Dz. U. Nr 116, poz. 1206 oraz założeniami do krajowego programu ochrony zabytków. Podstawą do realizacji Narodowego Programu Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” jest uznanie obszaru dziedzictwa jako wykładnię rozwoju i upowszechniania kultury, a także za potencjał regionów, służące wzrostowi konkurencyjności i promowania regionów dla inwestorów i mieszkańców.

W Narodowym Programie Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” wyznaczone zostały strategiczne cele polityki państwa w dziedzinie ochrony zabytków:

- Przygotowanie skutecznego systemu prawno - finansowego wspierania ochrony

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

i opieki nad zabytkami;

- Podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji o tematyce dziedzictwa kulturowego;
- Poszukiwanie narzędzi wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej;
- Ograniczenia w dowolnym opiniowaniu konserwatorów poprzez nałożenie na nich odpowiedzialności za postępowanie niezgodne z prawem;
- Intensyfikacja ochrony i promowania dziedzictwa kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksowej poprawy stanu zabytków nieruchomych.

4.2. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020.

Zamierzeniem strategicznym „Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020” jest promocja i zwiększanie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego. Celem działań promocyjnych jest budowanie trwałego i stabilnego wizerunku województwa, jako obszaru o dużym potencjale rozwojowym, którego dynamiczny rozwój oparty jest na wysokich walorach kulturowych, przyrodniczych oraz krajobrazowych.

Promocja regionu powinna być ekspozycją jego mocnych stron, tj.: bogate dziedzictwo kulturowe regionu (zachowana i utrwalona spuścizna materialna i niematerialna) oraz różnicowanie kulturowe i obyczajowe poszczególnych podregionów, istnienie cennych terenów dolin rzecznych, kompleksów leśnych oraz obszarów ujętych w Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000. Wymiernym efektem prowadzonej promocji będzie nie tylko rozwój funkcji turystycznych i przyciągnięcie turystów, ale także aktywizacja obszarów wiejskich, dla których jedną z szans rozwoju jest rozwój agroturystyki oraz innych form turystyki.

W Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 przyjęto cel generalny, sześć celów warunkujących oraz priorytetowe kierunki rozwoju województwa:

1. Przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa,
2. Rozwój zasobów ludzkich,
3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury,
4. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego województwa,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

5. Rozwój systemów infrastruktury technicznej i społecznej,
6. Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

Do każdego z priorytetów przyporządkowano zestaw wskaźników monitorowania.

Główne zamierzenia strategiczne dotyczące turystyki i kultury:

- rozbudowę i modernizację infrastruktury turystycznej;
- wsparcie Władz Samorządowych w zakresie promocji Regionu, wykorzystującej zróżnicowane kanały dotarcia do potencjalnego klienta;
- dalszy rozwój turystyki wydatnie wykorzystującej bogate dziedzictwo kulturowe Regionu (m.in. turystyki kulturowej, edukacyjnej, geologicznej, rodzinnej, sportowej, wypoczynkowej, alternatywnej tzw. „zielonej turystyki”);
- konsekwentny rozwój specjalności w zakresie turystyki zdrowotnej (uzdrowiskowej, rehabilitacyjnej, profilaktycznej, rewitalizacyjnej i geriatrycznej);
- wspieranie szkoleń zmierzających do wzrostu standardu świadczonych usług turystycznych;
- coaching- przygotowanie wysokiej klasy specjalistów, menedżerów odpowiedzialnych za definiowanie, analizę i kierowanie rozwojem zmian w otoczeniu biznesowym sektora usług turystycznych

4.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego.

Celem polityki „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego” w zakresie ochrony i wykorzystania wartości kulturowych jest kształtowanie tożsamości kulturowej.

Polityka ta adresowana jest do rejonów miast i miejscowości charakteryzujących się najcenniejszymi układami urbanistycznymi, wartościami krajobrazowymi, tradycją historyczną i zabytkowymi obiektami architektonicznymi. Materialnym i przestrzennym wymiarem tej polityki jest ochrona obszarów o najcenniejszych elementach krajobrazu kulturowego i historycznego takich jak:

- krajobrazy kulturowe,
- krajobraz kulturowy wsi i małych miast,
- zespoły budownictwa drewnianego,
- ośrodki tożsamości kulturowej regionu,
- układy ruralistyczne i urbanistyczne,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

- miejsca pamięci narodowej.

W sferze świadectw kultury niematerialnej polityka województwa będzie realizowana poprzez:

- propagowanie wiedzy o regionie i małych ojczyznach,
- pielęgnowanie odrębności kulturowej i wspieranie tożsamości ludowej,
- promowanie walorów kulturowych regionu oraz regionalnego folkloru poprzez różne formy organizacji imprez folklorystyczno - kulturowych oraz informacje w mediach i wydawnictwach docierających do szerokiej rzeszy odbiorców
- edukacja w zakresie historii regionu i jego tożsamości kulturowej,
- wykorzystywanie nowoczesnych technologii do zwiększenia możliwości edukacyjnych zapoznania się z dorobkiem kultury regionalnej i spuścizny kulturowej.

4.4. Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2016

Celem strategicznym „Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2016” jest utrwalanie dziedzictwa kulturowego regionu w celu budowania tożsamości regionalnej oraz promocji turystycznej w kraju i za granicą w połączeniu z aktywizacją obywatelską i zawodową społeczności lokalnych, kreowanie turystycznych pasm przyrodniczo - kulturowych.

Cele operacyjne:

- zachowanie materialnej i niematerialnej spuścizny historycznej regionu;
- ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego wsi i miast historycznych;
- utrwalanie zasobów dziedzictwa kulturowego w świadomości mieszkańców;
- promocja walorów kulturowych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii;
- zwiększenie dostępności obiektów zabytkowych poprzez ich wykorzystanie dla funkcji turystycznych, kulturalnych i edukacyjnych - kreowanie pasm przyrodniczo - kulturowych.

Głównymi działaniami zachowania materialnej i niematerialnej spuścizny historycznej regionu są:

1. opieka nad zabytkami nieruchomymi - rozpoznanie i weryfikacja zasobów środowiska

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

kulturowego;

2. integracja systemów ochrony krajobrazu, przyrody i dziedzictwa kulturowego;
3. eksponowanie zabytków o szczególnej wartości:
  - ośrodków krystalizujących regionalny krajobraz kulturowy;
  - ważniejszych stanowisk archeologicznych;
  - zabytków ruchomych zwłaszcza wytworów sztuki czy rzemiosła ludowego.
4. zapobieganie degradacji zabytków:
  - wspieranie rewaloryzacji obiektów zabytkowych i działań służących opiece nad zabytkami;
  - opracowanie zasad współpracy samorządów: wojewódzkiego, gminnych i powiatowych przy realizacji zadań ochrony zabytków, zwłaszcza warunków i form współpracy z właścicielami zabytków;
  - opracowanie zasad postępowania w sytuacjach kryzysowych zagrożenia materialnego istnienia zabytków i ich wdrażanie;
  - budowanie społecznej akceptacji dla ochrony zabytków; prowadzenie stałej współpracy z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w zakresie opracowania i monitorowania listy zabytków zagrożonych w istnieniu.
5. kształtowanie postaw promujących działania chroniące zabytki:
  - upowszechnianie standardów wytycznych do prac konserwatorskich, restauratorskich, zabezpieczających, ratowniczych i interwencyjnych.

Głównymi działaniami ochrony i kształtowania krajobrazu kulturowego wsi i miast historycznych są:

1. wypracowanie modelu wdrażania lokalnych programów rewitalizacji centrów małych miast historycznych;
2. promowanie tradycyjnych wzorców lokalnej architektury;
3. wspieranie rewitalizacji zespołów ruralistycznych i urbanistycznych.

Głównymi działaniami utrwalania zasobów dziedzictwa kulturowego w świadomości mieszkańców są:

1. kreowanie wyobrażeń na temat tożsamości historycznej i kulturowej, z uwzględnieniem specyfiki lokalnej;
2. wykorzystanie tożsamości i wartości dziedzictwa jako elementu rozwoju regionalnego i lokalnego;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

3. wspieranie działań organizacji pozarządowych w realizacji zadań związanych z edukacją regionalną;
4. wspieranie twórczości artystycznej, ludowej o znaczeniu lokalnym, regionalnym i ogólnonarodowym;
5. promowanie najlepszych rozwiązań w zakresie realizacji programów edukacyjnych o historii regionu (np. w formie konkursów).

Głównymi działaniami promocji walorów kulturowych województwa świętokrzyskiego z wykorzystaniem nowoczesnych technologii są:

1. opracowanie i wdrażanie systemu informacji o najcenniejszych zabytkach regionu,
2. wykorzystanie nowoczesnych technologii do zwiększania dostępności dorobku kultury regionalnej;
3. promocja kultury ludowej;
4. wykorzystanie tożsamości kulturowej jako elementu marketingowego.

Głównymi działaniami zwiększania dostępności obiektów zabytkowych poprzez ich wykorzystanie dla funkcji turystycznych, kulturalnych i edukacyjnych są:

1. kreowanie pasm (powiązań) przyrodniczo - kulturowych w województwie ze szczególnym uwzględnieniem szlaków nadrzecznych;
2. wspieranie działań dotyczących komercyjnego wykorzystania obiektów zabytkowych na cele kulturalne, turystyczne i edukacyjne;
3. opracowanie modelu wykorzystania zadań opieki nad zabytkami dla generowania nowych miejsc pracy.

4.5 Kształtowanie tożsamości regionu oraz kreowanie i promocja jego produktu.

Kreowanie i promocja produktu regionalnego, nie tylko przyczyni się do budowania i wzmocnienia tożsamości i atrakcyjności regionu, ale także stanowić będzie ważny element jego promocji w wymiarze krajowym i europejskim. Województwo Świętokrzyskie ze względu na swoje walory kulturowe, turystyczne i przyrodnicze ma ogromne możliwości promowania lokalnych, niepowtarzalnych produktów ściśle związanych ze środowiskiem geograficznym,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

kulturą oraz gospodarką regionu.

W związku z tym zostaną podjęte następujące działania polegające na :

utworzeniu instytucjonalnych ram, np. za pomocą regionalnego systemu certyfikacji, dla wspierania rozwoju marek regionalnych (np. tradycyjnych produktów żywnościowych czy produktów turystycznych);

- wspieraniu organizacji i stowarzyszeń regionalnych i lokalnych, które nie tylko kultywują wartości tradycyjne, ale również kreują aktywne postawy społeczne, lokalny patriotyzm, a także integrują społeczności lokalne w dostosowywaniu się do nowych warunków społeczno – gospodarczych;
- ochronie i promocji, którymi powinny zostać objęte zespoły urbanistyczne i dziedzictwo drewniane (w tym cenne krajobrazy kulturowe wsi i małych miast);
- promocji unikalnych zabytków architektury, miejsc pamięci narodowej oraz zamieszkania i pobytu wielkich twórców identyfikujących się z regionem;
- wspieraniu rozwoju dziedzin nauki, w tym humanistycznych, mających istotny wpływ na zachowanie i popularyzację dziedzictwa kulturowo - historycznego ;
- kreowaniu regionalnych ośrodków tożsamości kulturowej;
- pielęgnowaniu i kultywowaniu lokalnych tradycji i zwyczajów, znajomości historii regionu;
- wprowadzenie zintegrowanego systemu informacji kulturalnej, promującego dziedzictwo kulturowe i tradycję, funkcjonującego jako portal internetowy, dzięki któremu podawane będą informacje o wydarzeniach kulturalnych, wystawach, targach regionalnych i zagranicznych;
- promocji odrębności historyczno - kulturowej, nurtów kultury ludowej i wysokiej, dążąc do zahamowania pogłębiającej się dysproporcji między nimi poprzez aktywne wsparcie ośrodków i środowisk lokalnych,
- organizowaniu okolicznościowych i stałych imprez lokalnych (targów, festiwali, konkursów);
- podjęciu szerszych działań promocyjnych wśród regionów polskich i europejskich;
- prezentowaniu szerokiej oferty związanej z kulturą regionu (obrzędy, rękodzieło, tradycje, kapele i zespoły folklorystyczne) oraz opracowanie katalogu ofert produktów regionalnych;
- ekspozycji regionalnych produktów ekologicznych i turystycznych, uwzględniających lokalne tradycje;
- upowszechnianiu wiedzy o regionie poprzez organizowanie seminariów, debat, dyskusji

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

oraz imprez.

4.6. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanym na poziomie powiatu.

4.7. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Opatowskiego do 2020.

Przesłanki opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Opatowskiego.

Pluralizm demokratyczny, trójstopniowy samorząd terytorialny i gospodarka wolnorynkowa, która podatna jest na ciągle zmiany koniunkturalne, wymagają od jednostek terytorialnych planowania i zarządzania strategicznego. Stanowi to istotny i ważny instrument, który ma ukierunkować działania i umożliwić podejmowanie decyzji lokalnych struktur zarządzania zarówno w najbliższym okresie jak również w odległej perspektywie czasowej. Dynamiczne przemiany społeczno – rynkowe, sytuacja finansowa, wielopodmiotowość życia społecznego i gospodarczego stwarzają potrzebę podejmowania działań w celu wykorzystania istniejącego potencjału przy równoczesnym minimalizowaniu występujących zagrożeń. Dlatego przygotowanie wieloletniego opracowania strategicznego ma wspomóc prorozwojową działalność lokalnego samorządu.

Strategia rozwoju to wyraz zintegrowanego planowania społeczno – gospodarczego, przestrzennego i ekologicznego. W ujęciu ogólnym oznacza ona sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie rozwojem. Wyznaczenie celów rozwoju zostaje poprzedzone przeprowadzeniem oceny stanu istniejącego (aktualnego), wydobycia problemów społecznych i gospodarczych, a także określenia obiektywnych zagrożeń i szans, których wykorzystanie jest uznaniowe. Analiza relacji pomiędzy tymi sferami pozwala na określenie podstawowych mechanizmów rozwoju powiatu. Cele rozwoju to przede wszystkim odbicie aspiracji i dążeń społeczności lokalnej, które mają zmierzać do rozwiązania zidentyfikowanych problemów i likwidacji wszelkich zagrożeń. Wskazuje założenia rozwoju powiatu, cele oraz zadania i projekty wdrożeniowe.

Planowanie strategiczne nie wynika z uwarunkowań zewnętrznych czy standardów unijnych, ale przede wszystkim z pragmatyzmu władz powiatu. Dzięki powiązaniu celów z zadaniami rozwoju zostanie zapewniona skuteczność i efektywność działań chociażby

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

w zakresie gospodarowania zasobami tkwiącymi w potencjale ludzkim i środkach finansowych. Planowanie, monitorowanie i ocena realizowanych celów w połączeniu z jawnością życia publicznego będą sprzyjać aktywności i integracji społeczności lokalnej wokół zadań realizowanych przez samorząd powiatu.

Wskazane jest, aby planowanie przyszłego rozwoju posiadało charakter otwarty, ciągły i elastyczny, ponieważ umożliwia to dostosowanie do szybko i dynamicznie zmieniającego się otoczenia. Dlatego Strategia Rozwoju Powiatu Opatowskiego jest dokumentem, którego aktualizacja powinna być przeprowadzana na bieżąco, w celu ciągłego uwzględniania zmian zachodzących we wszystkich istotnych uwarunkowaniach wewnętrznych.

Strategia Rozwoju Powiatu Opatowskiego jest planistycznym dokumentem, otwartym na ciągłe możliwości aktualizacji i modyfikacji uwarunkowań. Ponadto jest on otwarty również ze względu na niezamknięty zbiór działań strategicznych, operacyjnych i propozycji zadań.

Cele i zadania zawarte w dokumencie mogą być jak najbardziej stopniowo konkretyzowane, począwszy od ogólnego ich zapisu, aż do formy projektów i biznesplanów.

Konieczne jest ciągle monitorowanie i ocena realizacji przyjętych kierunków działania, jak również analiza zmian uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych rozwoju powiatu opatowskiego. Wyniki oceny po ich analizie będą dla władz powiatu podstawą do wprowadzania ewentualnych zmian i nowelizacji Strategii.

Główne cele opracowania strategii :

Stworzenie formalnych i organizacyjnych podstaw dla sprawnego i efektywnego zarządzania zrównoważonym rozwojem powiatu poprzez:

- dokonanie zobiektywizowanej identyfikacji podstaw rozwoju powiatu, tj. zasobów stanowiących względnie trwałe uwarunkowania realizacji ogólnych celów strategicznych,
- dokonanie wnikliwej i kompleksowej oceny wszystkich czynników realizacji ogólnych celów strategicznych (ocena szans i zagrożeń społeczno – gospodarczego rozwoju powiatu),
- określenie instrumentów i procedur osiągnięcia celów strategii poprzez sprecyzowanie i przypisanie właściwym podmiotom odpowiednich zadań realizujących,
- określenie i wyznaczenie kierunków polityki samorządu powiatu, które mają umożliwić elastyczne i ciągle reagowanie na zmiany uwarunkowań wynikających z powiązań z układem zewnętrznym,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

- umocnienie kierunków polityki władz powiatu w odniesieniu do dziedzin pozostających w zakresie jego kompetencji charakteryzujących zasady realizacji przyjętych celów i zadań strategicznych,

Stworzenie płaszczyzny współpracy pomiędzy samorządem powiatowym a pozostałymi szczeblami samorządu terytorialnego oraz innymi podmiotami, które uczestniczą w kształtowaniu warunków rozwoju powiatu poprzez:

- weryfikację gminnych zamierzeń strategicznych w ramach zaakceptowanych priorytetów w poniższej strategii,
- przenoszenie lokalnych inicjatyw strategicznych na wyższe szczeble decyzyjne (województwo, kraj),
- wspomaganie realizacji gminnych celów i zamierzeń strategicznych przyjęte jako zasada formułowania zadań strategicznych,
- koordynację i analizę działań prorozwojowych, które będą podejmowane przez władze gmin i powiatu,
- kształtowanie potrzeby integracji społeczności na obszarze powiatu, poczucia tożsamości kulturowej i patriotyzmu lokalnego.

Potrzeba sprostania wyzwaniom konkurencyjności i otwartości związana z członkostwem Polski w Unii Europejskiej:

- maksymalne wykorzystanie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na realizację inicjatyw prorozwojowych,
- określenie zadań realizujących cele strategiczne powiatu z dostosowaniem do możliwości ich współfinansowania ze środków unijnych i krajowych,
- eksponowanie walorów powiatu, promocja dziedzictwa kulturowego, środowiska przyrodniczego, tworzenie wizerunku powiatu otwartego i sprawnie funkcjonującego w ramach europejskiego regionu.

Aktywizacja i mobilizacja społeczności lokalnej powiatu w ramach realizacji kluczowych zadań mających na celu poprawę warunków bytowych:

- zaangażowanie przedstawicieli społeczności lokalnej w formułowaniu kierunków polityki rozwoju społeczno – gospodarczego swojej „małej ojczyzny”,
- integracja społeczności lokalnej jako warunek sprzyjający i umożliwiający realizacji inicjatyw prorozwojowych (akceptacja opinii publicznej dla przyjętych celów

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

strategicznych powiatu oraz metod ich osiągnięcia – „uspołecznienie” strategii),

- wdrożenie proceduralnych ram zaangażowania społeczności lokalnej w realizację przyjętych celów i zadań.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wojciechowice.

5.1.1. Ogólna charakterystyka gminy.

5.1.2. Historia

Wojciechowice to jedna z najstarszych miejscowości powiatu opatowskiego. Pierwsze ślady człowieka odkryte na tym terenie pochodzą z epoki neolitu. Osada istniała także w epoce brązu i epoce żelaza. Lokalna tradycja ludowa utrzymuje, że w czasach pogańskich istniała tu gontyna, na miejscu której powstał później kościół.

Pochodzenie nazwy wsi jest niejasne. Według Długosza w 1362 r. niejaki Wojsław (lub Wojszyk) – kanonik sandomierski lub krakowski – ufundował tu kościół parafialny. Zapewne musiała istnieć już wówczas wieś. Ponieważ kościół był pod wezwaniem św. Wojciecha, wieś nazwano Wojciechowicami. Nazwę wsi należy zatem uznać za nazwę kulturową, a nie patronimiczną. Dziesięcinę z 12 łanów kmiecych w wysokości 12 grzywien pobierał biskup krakowski. Za czasów Długosza (w połowie XV wieku) w miejscowości były 4 folwarki rycerskie oraz 2 karczmy, a 4 zagrodników z rolą oddawało dziesięcinę miejscowemu plebanowi.

W 1578 r. Wojciechowice miały czterech właścicieli. Piotr Rzuchowski posiadał część działu (Wojciechowice Małe), na którym był jeden zagrodnik na czynszu odrabiający pańszczyznę. Druga część (pół łanu) należała do Anny Mietelskiej. Odrabiał na niej pańszczyznę jeden osadnik. Miał do pomocy pięciu innych osadników, służbę oraz jednego komornika bez bydła i sprzężaju, który także odrabiał tu pańszczyznę. Trzecim współwłaścicielem staropolskich Wojciechowic był Stanisław Białaczowski, który oddał swoją część w dzierżawę Pozowskiemu. Ten płacił czynsz właścicielowi, a pańszczyznę odrabiał tu jeden zagrodnik gospodarujący na półłanku. Do pomocy miał dwóch chałupników. Czwartą

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

właścicielką wsi była Katarzyna Mietelska. Jej część dawała utrzymanie czterem zagrodnikom i dwóm chałupnikom bez sprzężaju, którzy odrabiali pańszczyznę na jednym łanie.

Później właściciele dóbr wojciechowskich zmieniali się z nieregularną częstotliwością. Co kilkadziesiąt, co kilkanaście, a nawet co kilka lat. Z reguły Wojciechowice przechodziły z rąk do rąk drogą spadku, podziałów (działów) rodzinnych, sprzedaży zwykłej lub sprzedaży po wystawieniu na licytacji.

Przyległa do Wojciechowic wieś Mikułowice – nieznaną jeszcze Długoszowi – musiała wówczas dopiero wydzielić się jako odrębna całość z obszaru Wojciechowic (Wielkich), będącego w posiadaniu braci: Kacpra, Krzysztofa i Wojciecha Mikułowskich (prawdopodobnie to oni, z biegiem czasu, zaczęli nazywać swoją część Mikułowicami). Przy rozgraniczeniu wsi kościół oraz cmentarz zostały wówczas włączone do Mikułowic.

W roku 1578 obie wsie liczyły łącznie 9 łanów, podczas gdy za Długosza same Wojciechowice miały ich aż 12.

W 1632 roku niejaki Tymoteusz Ligeuza (Ligęza), podskarbi koronny, wystawił w Wojciechowicach kaplicę z kopułą przy kościele, a pod nią urządził groby dla swej rodziny. W kaplicy tej znajdował się malowany na drzewie starożytny obraz Matki Boskiej.

W XVIII wieku swoją obecność w dobrach wojciechowskich zaznaczyli Wykowscy. Pod koniec tego stulecia administratorem dóbr był Wawrzyniec Nowojewski – szlachcic, który nie miał własnego majątku i zajął się dzierżawą.

W XIX wieku właścicielami Wojciechowic była rodzina Jasięńskich. Pod koniec 1804 r. Józef Jasięński nabył od Marianny Wykowskiej Wojciechowice Wielkie z wsią zarobną Koszyce, dwoma lasami, leśnictwem, karczmą pod lasem, spichlerzem lądowym w Zawichoście. Zaś w 1832 r. dobra Koszyce z przyległościami kupił od niego Leon Jasięński. Po czterech latach dobra Koszyce i Wojciechowice przeszły na Teresę z Bajerów Jasięńską. Zaś w 1858 r. przejął je Bolesław Jasięński. W 1865 r. majątek został wystawiony na licytację i kupiony przez przedstawiciela tej rodziny – Leona Jasięńskiego, który należał wtedy do zamożnych ziemian w sandomierskim. W 1863 r. kupił on od Karskich także miasto Opatów, którego właścicielem w rok później został jego syn Antoni. Byli to zarazem ostatni prywatni właściciele Opatowa.

Jak podaje Słownik geograficzny Królestwa Polskiego, Wojciechowice (właściwie: Wojciechowice Wielkie) były wsią i folwarkiem w powiecie opatowskim, gminie Wojciechowice, parafii Mikułowice. Leżały w odległości 14 wiorst od Opatowa. Miejscowość liczyła wówczas 21 domów i 220 mieszkańców. We wsi swoje siedziby miała szkoła

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

początkowa oraz urząd gminy. Cała gmina Wojciechowice miała wtedy 4756 mórg (z czego 418 mórg stanowiło własność włościańską) oraz 4340 mieszkańców (w tym 10 protestantów i 69 Żydów). Sąd gminny okręgu V mieścił się w oddalonym o 8 wiorst Ćmielowie, a stacja pocztowa w Ożarowie.

W skład gminy wchodziły wówczas: Bidziny, Chorochów, Drygulec, Gajówka-Zielonka, Gierczyce, Grochocice, Hultajka, Jasice, Julianów, Kaliszany, Koszyce, Kunice, Lisów, Łopata, Łukawka, Ługi, Maryanów, Mierzanowice, Mikułowice, Podgajcze, Smugi-Spoczynek, Śródborze, Stodoły-Wieś, Stróża, Wojciechowice oraz Zielonka.

W 1870 roku dobra Wojciechowice Wielkie składały się z folwarków: Wojciechowice i Koszyce wraz z nomenklaturą Stróża. Rozległość dóbr szacowano wówczas na 1421 mórg, z czego folwark Wojciechowice posiadał 600 mórg gruntów ornych i ogrodów, 37 mórg łąk, 10 mórg pastwisk, 243 morgi lasu, 2 morgi terenów wodnych, 8 mórg osady leśnej, 10 mórg nieużytków, 1 budynek murowany oraz 23 drewniane. Stosowano tam płodozmian 16-polowy. Z kolei w skład folwarku Koszyce wchodziło: 222 morgi gruntów ornych i ogrodów, 60 mórg łąk, 12 mórg pastwisk, 211 mórg lasu, 1 morga terenów wodnych, 5 mórg nieużytków, 14 budynków drewnianych, nieurządzony las, pokłady torfu oraz wiatrak.

Wieś Wojciechowice Wielkie miała 104 morgi ziemi i 25 osadników, podczas gdy wieś Koszyce 89 mórg i 12 osadników.

W 1872 r. 453-hektarowy majątek ziemski Wojciechowice kupił Józef Wykowski. Kilka lat później folwark nabyli Helena z Kotkowskich i Mieczysław Cichowscy. Natępnie włości przeszły na ich córkę Wandę Baczyńską oraz jej męża Stanisława, a w 1930 r. na dwójkę ich dzieci.

W Wojciechowicach koncentrowały się gminne bądź gromadzkie instytucje i placówki: urząd administracji lokalnej, ośrodek zdrowia, szkoła, bank, posterunek milicji bądź policji, poczta, lecznica dla zwierząt, dom kultury, biblioteka, placówki handlowe i usługowe.

5.1.3. Informacje ogólne o gminie

Gmina Wojciechowice położona jest w północno-wschodniej części województwa świętokrzyskiego przy drogach krajowych: Kielce - Lublin - Rzeszów - Radom - Warszawa. Wojciechowice należą do powiatu opatowskiego i graniczą z pięcioma gminami:

-od północnego wschodu z gminą Ożarów, (powiat opatowski),

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

- od południowego wschodu z gminą Wilczyce, (powiat sandomierski),
- od południa z gminą Lipnik, (powiat opatowski),
- od południowego zachodu z gminą Opatów, (powiat opatowski),
- od północnego zachodu z gminą Ćmielów, (powiat ostrowiecki).

Pod względem zajmowanej powierzchni (86 km kw.) gmina zalicza się do grupy gmin małych (powierzchnia gminy stanowi 0,7% ogólnej powierzchni województwa i 9,4% powierzchni powiatu) z dominującą funkcją rolnictwa indywidualnego, o znacznie wyższej od średniej wojewódzkiej przydatności rolniczej gleb. Ludność gminy stanowi 0,36% ludności województwa i 7,9% ludności powiatu.

Gęstość zaludnienia gminy wynosi 54,8 osób/km kw. i jest znacznie mniejsza od średniej gęstości zaludnienia województwa 113,2 osób/km kw. oraz średniej gęstości zaludnienia powiatu 65,2 osób/km kw. Według regionalizacji fizjograficznej Polski gmina obejmuje fragment makroregionu Wyżyna Kielecka i część dwóch mezoregionów : Wyżyny Sandomierskiej i Przedgórze Łżeckiego. Ogólna powierzchnia lasów wynosi 2,2% ogólnej powierzchni gminy. Gmina Wojciechowice położona jest w zasięgu oddziaływania korytarzy transportowych:

- krajowego, łączącego Warszawę poprzez Radom z Rzeszowem,
- krajowego wiążącego Lublin ze Śląskiem,
- międzyregionalnego, łączącego korytarze krajowe Kielce - Lublin i Kielce - Łódź, przebiegającego w układzie wschód- zachód.

Analiza powiązań siecią drogową i indywidualnymi środkami komunikacji określa, iż w zakresie 30-to minutowego dojazdu do Wojciechowice znajduje się 20 gmin, natomiast w odległości 15-to minutowego dojazdu - 4. Przez teren gminy Wojciechowice przechodzi linia kolejowa Łódź - Dęblin oraz zlokalizowane są dwie stacje przeładunkowe , w tym jedna towarowa i jeden przystanek osobowy.

5.1.4. Położenie i środowisko przyrodnicze gminy

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski obszar gminy Wojciechowice położony jest w obrębie makroregionu Wyżyny Kieleckiej oraz dwóch mezoregionów będących jego częściami – Wyżyny Sandomierskiej i Przedgórze Iłżeckiego. Rzędne terenu wahają się od 175 do 235 m n.p.m. Różnice wysokości względnych wynoszą do 30 m.

Wyżyna Sandomierska obejmuje znaczną część gminy (za wyjątkiem jej północnych obrzeży). Jej fundament geologiczny stanowi przedłużenie Gór Świętokrzyskich wznoszące się na wysokości 220-235 m n.p.m., na którym zalega znacznej miąższości pokrywa lessowa (miejscami nawet ponad 30 m). W wyniku tego powierzchnia terenu jest płaska, porozcinana płaskodennymi dolinami dopływów Wisły oraz wąwozami lessowymi. Działalność człowieka doprowadziła do powstania w wielu miejscach wcięć drogowych tworzących się w wyniku spływu wód opadowych koleinami samochodowymi. Zbocza dolin są niewielkie (do 20-30 m), ale strome – spadki dochodzą miejscami nawet do 30 %, z tego powodu występują tutaj silne problemy erozyjne.

Cała powierzchnia Wyżyny Sandomierskiej zajmuje powierzchnię ok. 1140 km² i obniża się od niespełna 300 do 180 m n.p.m. Przez gminę przebiega jej północna granica, którą tworzy dolina Kamiennej i stok pokrywy lessowej pomiędzy Ćmielowem i Zawichostem. Urodzajne gleby wytworzone na podłożu lessowym sprawiają, że jest to region rolniczy, prawie w całości pozbawiony kompleksów leśnych.

Północne obrzeża gminy położone są w mezoregionie Przedgórze Iłżeckie. Mezoregion ten obejmuje część starego dna doliny Kamiennej w dolnym jej biegu pokrytego piaskami akumulacji wodnolodowcowej i lokalnie czapą piasków fluwialnych oraz wschodnie skał położone na północ od niej, które tworzą niewysokie wzniesienia o rozciągłości z północnego-zachodu na południowy- wschód.

Oceniając charakter rzeźby na terenie gminy Wojciechowice pod kątem przydatności terenów do zabudowy należy stwierdzić, że na przeważającej części obszaru gminy stwarza ona częściowe ograniczenia dla budownictwa. Są to obszary o spadkach mieszczących się w przedziale 5-12% i średnio korzystnych warunkach podłoża dla zabudowy. Obszary wyłączone z zabudowy obejmują zbocza o nachyleniu powyżej 12% i dna dolin rzecznych ze względu na silne nawodnienie.

5.1.5. Warunki geologiczno-gruntowe

Na obszarze gminy Wojciechowice można wyróżnić dwie zasadnicze jednostki

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

strukturalne:

- w części południowej gminy, jednostkę łysogórską trzonu paleozoicznego Gór Świętokrzyskich,
- w części północnej gminy, mezozoiczne obrzeżenie Gór Świętokrzyskich.

Na terenie gminy jednostka łysogórska reprezentowana jest przez osady dewonu i permu. Dewon wykształcony jest w postaci szaro-czarnych ilów i piaskowców kwarcytowych, natomiast perm to mułowce i piaskowce kwarcytowe.

Obrzeżenie mezozoiczne na omawianym obszarze, zbudowane jest głównie z utworów jurajskich, leżących na osadach permu i triasu. W części północnej gminy (rejon miejscowości Drygulec), utwory jury odsłaniają się na powierzchni. Obserwuje się piaskowce, ily i mułowce jury środkowej oraz wapienie skaliste i płytowe jury górnej.

Poza wąską strefą wychodnich utworów jurajskich w rejonie wsi Drygulec, cały obszar gminy pokryty jest utworami czwartorzędowymi o miąższości dochodzącej do 50 m. Prawie całą powierzchnię gminy pokrywają lessy. Stratygrafia tych osadów nie jest w pełni rozwiązana. Prawdopodobnie less zalega w dwóch poziomach i związany jest z dwoma fazami zlodowacenia młodszego. Miąższość tych poziomów jest zmienna i waha się od kilku do kilkunastu metrów. Poziomy lessów rozdzielone są warstwą piasków najczęściej zwirowych, miejscami zaglinionych.

Na północ od opisanych lessów zalegają utwory akumulacji lodowcowej. Są to osady moreny dennej. Gliny zwałowe, zlodowacenia środkowopolskiego, wypełniają również zbocza dolin i wąwozów tworząc tarasy akumulacyjne np. w rejonie wsi Stodoły, Koszyce czy Kaliszany.

Na niewielkim obszarze w północnej części gminy, obserwuje się występowanie piasków eolicznych. Niewielkie nagromadzenie torfów występują w górnej części aluwiów rzeki Przepaść, na odcinku Podkoszyce - Podgajcze.

5.1.6. Cel i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy

Zadaniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wojciechowice jest określenie kierunków polityki przestrzennej samorządu gminnego, które wynikają zarówno z istniejących uwarunkowań zagospodarowania obszaru gminy jaki i odnoszących się do jej obszaru ustaleń „ Strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego”, zawartych w „Planie zagospodarowania przestrzennego woj. Świętokrzyskiego ”. Nadrzędnym kryterium wyboru kierunków zagospodarowania przestrzennego na poszczególnych terenach i w

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

dziejzinach zagospodarowania są następujące, wiodące cele polityki przestrzennej.

Cel główny:

Głównym celem zagospodarowania przestrzennego gminy Wojciechowice jest osiągnięcie harmonijnego, trwale zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, który godziłby efektywne wykorzystanie zasobów gospodarczych, zwłaszcza wysokiej jakości gleb ze stopniowym wdrażaniem zasad ekorozwoju oraz ochroną walorów przyrodniczych i kulturowych.

Cele strategiczne:

- kształtowanie tożsamości gminy w oparciu o potencjał kulturowy i gospodarczy,
- pobudzanie lokalnych inicjatyw dla rozwoju społecznego i gospodarczego,
- poprawa jakości życia mieszkańców przy jednoczesnym zachowaniu wartości przyrodniczych i kulturowych.

Cele bezpośrednie:

- zaspokajanie coraz bardziej zróżnicowanych potrzeb budowlanych z jednoczesną poprawą jakości podstawowych komponentów środowiska przyrodniczego,
- tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju towarowych ogniw rolnictwa oraz wykorzystywania środków pomocowych, kierowanych na rozwój obszarów wiejskich,
- podnoszenie ładu przestrzennego poprzez harmonijne powiązanie architektury z krajobrazem oraz ochroną walorów przyrodniczych i kulturowych,
- utrzymanie wysokiej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej drogą zapobiegania procesom degradacyjnym, zwłaszcza erozji wodnej gleb oraz wdrażania ekologicznych metod produkcji rolnej,
- modernizacja i rozbudowa systemów infrastruktury technicznej, w tym sprawnego i bezpiecznego systemu komunikacyjnego oraz kompleksowego odprowadzania ścieków,
- ochrona wartości i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa ekologicznego gminy,
- racjonalne zagospodarowanie dziedzictwa kulturowego, służące utrwalaniu tożsamości

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

lokalnej i kształtowaniu atrakcyjnego wizerunku gminy,

- wskazanie konkurencyjnej oferty terenów przeznaczonych pod rozwój przedsiębiorczości, szczególnie tworzącej nowe miejsca pracy,
- inicjowanie i wspieranie różnych form samoorganizacji społeczności lokalnych (zespoły producenckie, działalność kulturalna).

„Plan Strategiczny Gminy Wojciechowice” został opracowany w kwietniu 1997 r., w ramach projektu „Wsparcie regionalnej polityki rolnej w południowo-wschodnim regionie Polski” finansowanego ze środków funduszu Phare.

Opracowanie to identyfikuje główne problemy z zakresu: stopnia zaspokojenia potrzeb mieszkańców, potencjałów gminy i formułuje cele strategiczne oraz wytycza związane z nimi następujące strategie działania.

Strategie działania z zakresu zaspokajania potrzeb mieszkańców:

- wspieranie osób podnoszących kwalifikacje zawodowe,
- wspieranie podmiotów podejmujących działalność w sferze usług, zwłaszcza przetwórstwa rolnego,
- udostępnianie terenów dla budownictwa, głównie mieszkaniowego,
- uruchomienie informacji rynkowej,
- pomoc w tworzeniu grup producenckich,
- likwidacja barier architektonicznych,
- poprawa stanu technicznego dróg oraz wspieranie inicjatyw powołania komunikacji publicznej,
- rozbudowa bazy lokalowej ośrodka zdrowia i wyposażenie go w specjalistyczny sprzęt, z uwzględnieniem gabinetów rehabilitacji,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

- tworzenie miejsc pracy chronionej,
- wspieranie inicjatyw tworzenia bazy lokalowej i technicznej w placówkach oświaty i kultury, oraz ogólnodostępnych, sal gimnastycznych, sali widowiskowej,
- wspieranie wszelkich form kształcenia i dokształcania,
- utworzenie szlaku turystycznego,
- wspieranie powstawania ośrodków rekreacyjnych na terenie gminy,
- promowanie kultury wojciechowickiej oraz agroturystyki,
- promowanie wartości o charakterze historycznym,
- wspieranie inicjatyw mieszkańców w zakresie upowszechniania tradycji i lokalnego patriotyzmu.

Strategie działania w zakresie potencjałów gminy

Potencjał techniczny:

- działania zmierzające do poprawy stanu budynków, w tym obiektów użyteczności publicznej,
- wspieranie inicjatyw właściwego zagospodarowania istniejących budynków produkcyjnych,
- utrzymywanie sprawnego systemu melioracyjnego,
- uaktualnianie opracowań geodezyjnych na terenie gminy,
- utrzymywanie infrastruktury w dobrym stanie technicznym (drogi, oświetlenie),
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

- podejmowanie i wspieranie działań zmierzających do uregulowania praw własności.

Potencjał ekologiczny:

- wykorzystywanie źródeł finansowania działań proekologicznych,
- wykorzystywanie możliwości eksploatacyjnych zasobów naturalnych,
- wspieranie powstawania i funkcjonowania systemu zagospodarowania odpadów oraz prowadzenie utylizacji,
- rozwijanie świadomości ekologicznej,
- stosowanie metod energooszczędnego budownictwa,
- stosowanie ekologicznych źródeł energii,
- stosowanie technologii produkcji przyjaznych środowisku,
- zagospodarowanie nieużytków,
- prawidłowe wykorzystanie zbiorników retencyjnych.

Strategie działania w ramach wybranych dziedzin gospodarki:

Przemysł, handel, usługi:

- wspieranie podmiotów uruchamiających przetwórstwo rolno – spożywcze,
- usprawnienie informacji rynkowej,
- priorytetowe traktowanie podmiotów rozwijających usługi,
- upowszechnianie informacji o możliwości kredytowania,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

- wspieranie rozwoju rynku zbytu płodów rolnych.

Rolnictwo i leśnictwo:

- podejmowanie działań zmierzających do stworzenia skutecznego systemu zabezpieczeń przed inwazją chorób i szkodników w rolnictwie,
- wspieranie inicjatyw rolników do pozarolniczego zarobkowania,
- wspieranie systemu dokształcania rolników,
- wspieranie działań zmierzających do wzrostu dochodowości gospodarstw rolnych oraz tworzenia grup producenckich,
- wspieranie powstających zakładów przetwórstwa rolno – spożywczego,
- podejmowania działań celem poprawy jakości płodów rolnych,
- podejmowanie działań zmierzających do zalesienia nieużytków,
- ściśle współdziałanie mieszkańców i władz gminy z instytucjami działającymi na rzecz rolnictwa.

5.2. Zabytki nieruchome

Zabytki nieruchome na terenie gminie to przede wszystkim zabytki architektury sakralnej kościoły:

- Kościół parafialny pw. Św. Piotra i Pawła w Bidzinach,
- Kościół parafialny pw. Św. Mikołaja Biskupa w Gierczycach,
- Kościół parafialny pw. Św. Teresy od Dzieciątka Jezus w Stodołach,
- Kościół parafialny pw. Św. Wojciecha w Wojciechowicach.

Na terenie gminy znajduje się niewielka ilość przykładów budownictwa

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

drewnianego – budynki mieszkalne. Są to ostatnie przykłady wartościowego budownictwa drewnianego na terenie gminy.

Stan utrzymania zabytków nieruchomych jest bardzo różny. Dobrze utrzymane są kościoły, kapliczki, krzyże przydrożne. Wiele jednak zabytków wymaga podjęcia prac remontowych i rewaloryzacyjnych. Niektóre z nich stopniowo poddawane są pracom remontowo-konserwatorskim i odzyskują dawną świetność.

Obiekty zabytkowe o istotnym znaczeniu dla Gminy są wpisane do rejestru zabytków Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Do rejestru wpisuje się zabytki nieruchome na podstawie decyzji wydanej z urzędu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, lub na wniosek właściciela zabytku nieruchomego, jak również użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek. W trybie określonym w ustawie do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tegoż zabytku. Wpis do rejestru historycznego układu urbanistycznego, ruralistycznego, lub historycznego zespołu budowlanego nie wyłącza możliwości wydania decyzji o wpisie do rejestru wchodzących w skład tych układów lub zespołów zabytków nieruchomych. Wpisanie zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości na wniosek Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, na podstawie decyzji o wpisie do rejestru tego zabytku.

Decyzja o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru na wniosek Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków stanowi podstawę wpisu w katastrze nieruchomości.

Na wniosek Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków informację o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru ogłasza się w Wojewódzkim Dzienniku Urzędowym.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

**Wykaz obiektów z rejestru Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora
Zabytków w Kielcach dla gminy Wojciechowice**

Lp	Miejscowość	Nazwa obiektu	Numer Wpisu do Rejestru Zabytków
1.	Bidziny	Kościół parafialny pod wezwaniem świętych Piotra i Pawła 	A.576
2.	Bidziny	Cmentarz parafialny	A.577

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

			
3.	Jasice	Park dworski 	A.583
4.	Drygulec	Zbiorowa mogiła WP z 1939r. przy torach PKP	A.578

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

			
5.	Gierczyce	Zespół kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja Biskupa, dzwonnica, kostnica i ogrodzenie	A.579/1-4
			
6	Gierczyce	Cmentarz parafialny	A.580

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

			
7.	Gierczyce	Cmentarz choleryczny 	A.581
8.	Gierczyce	Park dworski z aleją dojazdową	A.582

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

			
9.	Kaliszany	Zespół dworsko-parkowy z parkiem dworskim 	A.584
10.	Mierzanowice	Park dworski 	A.585
11.	Stodoly	Kościół parafialny pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus	A.586

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018**

			
12.	Stodoły	<p>Cmentarz parafialny</p> 	A.587
13.	Wojciechowice	<p>Zespół kościoła parafialnego pw. św. Wojciecha, kościół, kostnica i ogrodzenie cmentarza kościelnego z bramką na plebanię</p> 	A.588/1-3

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

14.	Wojciechowice	Cmentarz parafialny 	A.589
15.	Wojciechowice	Park dworski 	A.590

Rejestr Zabytków nieruchomych nie wpisanych do rejestru Świętokrzyskiego
Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach dla gminy
Wojciechowice

Lp	Miejscowość	Nazwa obiektu, lokalizacja
1.	Bidziny	Dzwonnica murowane II półrocze XIX wieku

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Ogrodzenie z bramą murowane koniec XIX wieku

Plebania, dzwonnica koniec XIX wieku

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Dom nr 30, drewniany lata 20 XX wieku

2. Gierczyce

**Kaplica grobowa rodziny Łempickich na cmentarzu
grzebalnym murowana z 1900 roku**

**Pozostałości Zespołu Dworskiego:
- obora murowana druga połowa XIX wieku**

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

		<p>-spichlerz murowany druga połowa XIX wieku</p>
3.	Koszyce	<p>Zespół dworski -dwór murowany koniec XIX wieku -pozostałości parku krajobrazowego XIX wiek</p>
4.	Mikulowice	<p>Park dworki, krajobrazowy</p>

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Dom nr 32 murowany lata 80 XIX wieku

Dom nr 45 drewniany 1865-1875

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

5.	Drygulec	<p>Pozostałości Zespołu dworskiego: -park krajobrazowy, XVIII wiek</p>
6.	Wlonice	<p>Zespół dworski: -dwór murowany XIX/XX wiek</p> <p>-pozostałości parku XVIII wiek</p>

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

		
7	Smugi	-Pomnik z 1943roku

5.3 Zabytki ruchome

Zabytki ruchome na terenie gminy Wojciechowice wpisane do rejestru zabytków to przede wszystkim wyposażenie kościołów w Wojciechowicach i Gierczycach. Składają się na nie m.in. : ołtarze - główne, boczne, ambony, chóry muzyczne, organy, ławy, konfesjonały, meble, naczynia liturgiczne, wota, rzeźby, obrazy, epitafia, świeczniki, tabernakula, feretrony oraz szaty liturgiczne.

Wykaz zabytków ruchomych

Załącznik do decyzji w sprawie wpisania do rejestru zabytków ruchomych woj. świętokrzyskiego pod numerem 48B, zespołu zabytków stanowiących wystrój

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

i wyposażenie kościoła parafialnego w Wojciechowicach.

1. Ołtarz główny p.w. św. Wojciecha, klasycystyczny z I poł. XI wieku, z późnobarokowym obrazem św. Wojciecha oraz obrazem św. Wincentego Kadłubka w zwieńczeniu, z tabernakulum późnobarokowym z poł. XVIII wieku.
2. Dekoracja malarska prezbiterium :
  - pozostałości polichromii gotyckiej z poł. XIV wieku (zacheuszek),
  - pozostałości polichromii renesansowej z końca XVI wieku na ścianie tęczowej (dekoracja roślinna) oraz na podłuczcu (fragment widoku miasta),
  - polichromia późnobarokowa o charakterze iluzjonistycznym z 2 poł. XVIII wieku na ścianie wschodniej prezbiterium, widoczna na bokach ołtarza głównego,
  - dekoracja malarska sklepienia i ścian prezbiterium, wykonana w 1891r. przez Wojciecha Gersona, ornamentalna z postaciami św. Wojciecha, błogosławionego Czesława i Błogosławionego Władysława na ścianie północnej oraz św. Heleny i św. Anny na ścianie południowej.
3. Portal z prezbiterium do zakrystii, późnogotycki z 1523 roku.
4. Ambona rokokowa z 4 ćw. XVIII wieku z obrazem Chrystusa zaplecku i św. Jana Ewangelisty na koszu ambony.
5. Ołtarz boczny południowy p.w. Matki Boskiej Różańcowej klasycystyczny z 1 poł. XIX wieku z obrazem Matki Boskiej Różańcowej oraz św. Karolem Boromeuszem w zwieńczeniu.
6. Ołtarz boczny północny p.w. Męki Pańskiej, klasycystyczny z 1 połowy XIX wieku z późnobarokowym krucyfiksem z 2 poł. XVIII wieku i obrazem Chusty św. Weroniki.
7. Prospekt organowy, barokowy z 1 poł. XVIII wieku.
8. Dekoracja malarska ściany zachodniej nawy głównej późnorenesansowa z 1 poł. XVIII wieku z przedstawieniem Dawida i św. Cecylii.
9. Chrzcielnica późnobarokowa z XVIII wieku.
10. Świecznik neogotycki z 2 poł. XIX wieku w nawie głównej.
11. Epitafium Elżbiety z Michalczewskich Waleszyńskiej, późnoklasycystyczne, na północnej ścianie prezbiterium.
12. Epitafium Józefy z Laskowskich Michalczewskiej, zm. w 1809 r., Jana Nepomucena Pruss Michalczewskiego, zm. w 1835 roku, klasycystyczny na ścianie południowej prezbiterium.
13. Nagrobek Kajetana Horocha, zm. w 1831 roku klasycystyczny, na południowej ścianie

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

nawy.

14. Epitafium Józefa Jasińskiego zm. w 1835 roku, klasycystyczne.
15. Grupa rzeźbiarska Pasji na łuku tęczowym, późnobarokowa z 2-giej poł. XVIII. wieku.
16. Rzeźba Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej, rokokowa z 4 ćw. XVIII wieku (we wnęce dawnego wejścia południowego).
17. Obraz św. Anny Samotrzeć, barokowy z XVIII wieku, na ścianie południowej nawy.
18. Krata do kaplicy, barokowa z 1 poł. XVIII wieku.
19. Ołtarz główny p.w. Matki Boskiej w kaplicy Matki Boskiej wczesnobarokowej z 1-poł. XVIII wieku z późnobarokowym obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem, obrazem św. Anny z Matką Boską z ok. 1906r. zasłonie i obrazem Trójcy Świętej w zwieńczeniu, obrazami św. Rocha i św. Józefa.
20. Dekoracja malarska kaplicy, późnobarokowa z 2 poł. XVIII wieku, o charakterze iluzjonistycznym, z przedstawieniami scen z życia Matki Boskiej oraz 4 ewangelistów.
21. Portal z kaplicy do skarbczyka, wczesnobarokowy z 1 poł. XV wieku.
22. Wnęka na oleje św., wczesnobarokowa z 1 poł. XVII wieku, w kaplicy Matki Boskiej.
23. Obraz św. Antoniego Paderewskiego, późnobarokowy z ok. XVI wieku, w kaplicy Matki Boskiej.
24. Epitafium Kazimierza Żaka Wykowskiego, zm. w 1777 rok, późnobarokowe , w kaplicy Matki Boskiej.
25. Ławki neoklasycystyczne z 1 poł. XIX wieku, z malowaniami przedstawiającymi świętych, w kaplicy Matki Boskiej.
26. Konfesjonał z poł. XIX wieku, eklektyczny, w kaplicy Matki Boskiej.
27. Witraże z przedstawieniem Chrystusa Salvatora oraz św. Dominik sygn. S.G. Żeleńcy, Kraków 1938roku, w oknie prezbiterium i kaplicy Matki Boskiej.
28. Kominek barokowy, po poł. XVII wieku w skarbczyku.
29. Rzeźba Chrystusa Salvatora, barokowa z XVII/XVIII wieku, w zakrystii.
30. Dwa krucyfiksy późnobarokowe, z poł. XVIII wieku, w kruchcie zachodniej.
31. Krucyfiks późnobarokowy, z poł. XVIII wieku, w łuku tęczowym.
32. Ławka neogotycka z 1892 roku, w kruchcie.
33. Dwa feretrony rokokowe, z 4 ćw. XVIII wieku.
34. Feretron z 2 ćw. XIX wieku, w stylu biedermeier.
35. Tablica erekcyjna kościoła, kamienna, gotycka z 1362 roku, wmurowana nad portalem południowym kościoła.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Załącznik do decyzji Nr K1.VI -5330 /264 /82 z dnia 28 września – zabytki ruchome z kościoła p. w „Św. Mikołaja” w Gierczycach.

1. Ołtarz główny, drewniany, polichromowany, z 4-tej ćw. XVIII wieku umieszczony w prezbiterium.
2. Obraz „ Św. Mikołaja „ olejny na pł. , z 2-giej ćw. XVIII w. – ny w retabulum ołtarza głównego.
3. Ołtarz boczny p.w. „św. Jana Nepomucena’’, drewniany, polichromowany z 4-tej ćw. XVIIIw. – umieszczony w nawie, przy tęczycy.
4. Obraz „św. Jana Nepomucen „ olejny na pł. , z 2-giej poł. XVIII umieszczony w retabulum ołtarza bocznego, przy tęczycy.
5. Ołtarz boczny p.w. „św. Benedykta z Nueaji’’ drewniany, polichromowany, z 4-tej ćw. XVIII w. – w nawie przy tęczycy od pn.
6. Obraz „św. Benedykta z Nuraji’’ olejny na płótnie, z 2-giej poł. XVIII w. umieszczony w retabulum ołtarza bocznego, przy tęczycy.
7. Obraz niezidentyfikowanego świętego/ Rajmunda ?/, olej na pł. z 2-giej poł. XVIII w.- umieszczony w dawnej łoży kolatońskiej.
8. Obraz niezidentyfikowanego kapłana, olejny na pł. , z kon. XVI umieszczony w dawnej łoży kolatorskiej.
9. Ambona drewniana , polichromowana, fragmenty złożone , z 4-te XVIII w. – umieszczona pod tęczą.
10. Ościerza drzwiowe, drewniane, polichromowane, z pocz. XVIII w.
11. Chór muzyczny / Z balustradą / drewniany , polichromowany, z 4 XVIII w. – umieszczony w nawie.
12. Klęcznik drewniany, polichromowany, z 4-tej ćw. XVIII w. – um. w kruchcie.
13. Konfesjonały /2szt./ drewniane, polichromowane, z 4-tej ćw. – ustawione w nawie.
14. Chrzcielnica, drewniana polichromowana, fragmenty złożone, z 4 XVIII w. – umieszczona pod tęczą.
15. Rzeźba „Krucyfiks” oraz dwa aniołki, drewniany, polichromowana, poł. XVIII w. – umieszczony na tęczycy.
16. Rzeźba „Krucyfiks” drewniany, polichromowany , z 1-szej poł. – umieszczony w kruchcie.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

17. Rzeźba „Krucyfiks” drewniany, polichromowany, z XVIII w. – um. w kruchcie zachodniej.
18. Rzeźba „Chrystus Salvator” drewniana, polichromowana, z 4-tej XVIII w. – przechowywana w zakrystii.
19. Rzeźba „Chrystus Ukrzyżowany” drewniany, polichromowany, - umieszczona w dawnej łoży kolatorskiej.
20. Tron ołtarzowy drewniany, polichromowany, z 2-girj poł . – umieszczony na emporze .
21. Tabernakulum drewniane, polichromowane, z pocz. XIX w. – umieszczone w dawnej łoży kolatorskiej.
22. Feretron z obrazem „Immaculata” drewniany, polichromowany, olejny na blasze, z 2-giej poł. XIX w. – umieszczony w kruchcie.
23. Rama feretronu „ Św. Rodzina” drewniana, polichromowana, z 4 XVIII w. – umieszczona w kruchcie zach.
24. Naczynie do wody święconej, mosiężne, z XVIII w. – przechowywane w zakrystii.
25. Kropielnica, piaskowiec, z 2-giej poł.XVII w.
26. Szafa organowa, drewniana, polichromowana, z 4-tej ćw. XVIII w. z 4-tej ćw. XVIII w . – umieszczona na chórze organowym.
27. Ławki/2 szt./ drewniane polichromowane, z 4-tej ćw. XVIII w.
28. Kropielnica piaskowiec, z pocz. XIX w. – ustawiona w kruchcie.
29. Monstrancja srebrna, częściowo pozłacana, z 1-szej poł. XIX w. przechowywana w zakrystii.
30. Relikwiarz św. Krzyża, srebrny, częściowo złocony, z ok. 192 przechowywany w zakrystii.
31. Kielich, brąz pozłacany, z 1862 r. – przechowywany na plebani.
32. Taca posrebrzana, z 2-giej poł.XVII w. – przechowywana w zakrystii.
33. Starodruk „ Misaele Romanum” papier, porowata skóra, z 1769 r. przechowywany w dawnej bibliotece.
34. Starodruk „Monit Sacra” papier, porowata skóra, z 1613 r. – przechowywany w dawnej bibliotece.
35. Starodruk „Adwent z Postem” papier, z 1760 r. – przechowywanej bibliotece.
36. Starodruk „Gospodarz Nieba i Ziemia” papier, pergamin, z 1 przechowywany w dawnej bibliotece.
37. Starodruk „Annus Apostolicus” papier, z 1759r- przechowywany w dawnej bibliotece.
38. Starodruk „Klucze do skarbu serdecznego” papier, porowata skóra z 1725 r. –

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

przechowywany w dawnej bibliotece.

39. Starodruk „R.P.Błasi Viegas” papier, oprawa skórzana, z 16 przechowywany w dawnej bibliotece.

40. Starodruk „Moralis Christiana” papier, z 1803 r. – przechowywany w dawnej bibliotece.

41. Starodruk „Święta Kaznodziejskie” papier, oprawa skórzana z 1717r. – przechowywany w dawnej bibliotece.

42. Starodruk „Ad Naturalem et Christianam Philosophia” papier, oprawa skórzana, 1554 r. – przechowywany w dawnej bibliotece.

43. Starodruk „Kazania na Święta Całego Roku”, papier, oprawa z 1677r. – przechowywany w dawnej bibliotece.

44. Starodruk „Paulus Eccleaiastes Seu Eloquntia Christiane” z 1745 r. – przechowywany w dawnej bibliotece.

45. Starodruk „Tracatus Theologicus”, papier, oprawa skórzana z 1690 r. – przechowywany w dawnej bibliotece.

46. Ornat z tkaniny rypsowej, broszowanej, z 1-szej poł. XVIII w. – przechowywany w zakrystii.

47. Ornat z tkaniny atlasowej, broszowanej, przechowywany w zakrystii.

48. Ornat z tkaniny atlasowej, broszowanej, z 1-szej poł. XVIII w. przechowywany w zakrystii.

49. Nagrobek zm. Emilii z Baczyńskich Łempickiej, piaskowiec z 1875 roku – ustawiony na cmentarzu grzebalnym.

50. Nagrobek zm. Kazimierza Tyksińskiego, piaskowiec po 1871 r. ustawiony na cmentarzu grzebalnym.

51. Krzyż – nagrobek zm. Kazimierza Łempickiego, piaskowiec ustawiony na cmentarzu grzebalnym.

52. Obelisk nagrobny zm. Andrzeja i Jerzego Niemiryczów, piaskowiec, po poł. XIX w. – ustawiony na cmentarzu grzebalnym.

53. Krzyż nagrobny zm. Antoni i Katarzyna Górecy, kamienny- ustawiony na cmentarzu przy kościele.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Figurki i krzyże na terenie gminy Wojciechowice

Na terenie gminy Wojciechowice znajdują się wiele obiektów kultu religijnego w postaci krzyży i figurek. Większość z nich ma ponad sto lat. Stanowią formę podziękowania za łaski zesłane przez Niebiosą. Niejednokrotnie są też ponadczasową prośbą o modlitwę i wstawiennictwo u Pana Boga.

Bidziny

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

 A white stone statue of St. Nepomucen, a child-like figure with a halo, standing on a pedestal in a grassy field under a blue sky.	<p>Figurka Św. Nepomucena znajdują się na przy drodze krajowej DK 74 przy skrzyżowaniu z drogą gminną 004526T Bidziny-Wlonice.</p>
 A stone cross on a tall, weathered post, set against a dark, cloudy sky.	<p>Krzyż na postumencie znajdują się na przy drodze krajowej DK 74 za torami po lewej stronie w stronę Ożarowa .</p>
 A white stone statue of St. Florian, a figure in armor with wings, standing on a pedestal in front of a red car.	<p>Figurka murowana Św. Floriana usytuowana na skrzyżowaniu drogi krajowej nr 74 i drogi powiatowej Nr 0758T .na „dużej stronie” po prawej stronie w kierunku Jasic.</p>

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Figurka murowana Św. Barbary –Patronka dobrej śmierci znajduje się przy drodze powiatowej Nr 0767T po lewej stronie w stronę cmentarza na dawnym miejscu kościoła p.w. Św. Barbary napisy z czterech stron „ANNO -1088-DIE???- ONI”

Krzyż na murowanym postumencie usytuowany jest przy skrzyżowaniu drogi krajowej DK74 i drogi lokalnej L2 naprzeciwko OSM Bidziny.

Latarnia z Chrystusem Frasobliwym usytuowana jest na zakręcie „na malej” stronie przy drodze gminnej Nr 004537T Wojciechowice-Bidziny z napisem” Na Cześć i Chwałę Panu Bogu z intencji ś.p. Mateusza Bińczaka pozostała żona wraz z drugim mężem tę Figurkę postawili proszo. O westchnie do Boga” „DNIA 21 kwietnia 1866 ROKU”.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Kapliczka słupowa znajduje się „na malej” stronie przy skrzyżowaniu drogi gminnej Nr 004537T Wojciechowice-Bidziny i drogi powiatowej nr 0759T po lewej stronie w stronę Wojciechowic.

Figurka murowana Jezusa Chrystusa znajduje się na placu parkingu koło kościoła z napisem „BŁOGOSŁAW NAM JEZU W NOWO ROZPOCZĘTYM XX WIEKU”

Krzyż murowany na postumencie usytuowany po prawej stronie na drodze Nr 004547T Bidziny koło Sobolewskiego

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Jasice

Krzyż drewniany po prawej stronie przed przejazdem kolejowym przy drodze powiatowej Nr 0758T.

Krzyż murowany na postumencie usytuowany na skrzyżowaniu drogi powiatowej Nr 0759T i drogi wewnętrznej na łuku w kierunku Wojciechowic.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Kapliczka słupowa z krzyżem murowana po lewej stronie drogi powiatowej w stronę Wojciechowice przed łukiem tej drogi z napisem „KROLOWO KORONY POLSKIEJ MÓDL SIĘ ZA NAMI”

Krzyż metalowy usytuowany po prawej stronie drogi gminnej Nr 004535T Mikułowice-Jasice w stronę Mikułowic

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Krzyż metalowy usytuowany po lewej stronie drogi powiatowej Nr 0759T naprzeciwko oczyszczalni ścieków

Wlonice

Krzyż na kamiennym postumencie usytuowany przy drodze gminnej Nr 004527T Wlonice-Przybysławice po prawej stronie w stronę Przybysławic z napisem „AND 1859”

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Koszyce

Krzyż metalowy na postumencie znajduje się na skrzyżowaniu dróg gminnych Nr 004516T Stodoły-Kolonia –Koszyce i Nr 004514T Koszyce-Mierzanowice

Wojciechowice

Krzyż metalowy usytuowany na skrzyżowaniu dróg powiatowych Nr 0759T i Nr 0728T przy budynkach Urzędu Gminy

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Krzyż metalowy na postumencie murowanym usytuowany na zakręcie drogi powiatowej Nr 0734T naprzeciwko Kościoła

Krzyż metalowy przy drodze powiatowej Nr 0734T po prawej stronie w kierunku Mierzanowic na łuku drogi.

Mierzanowice

Figurka Matki Boskiej usytuowana na skrzyżowaniu drogi gminnej Nr 004512T i drogi powiatowej Nr 0734T z napisem :” NA CHONOR MATKI BOSKIEJ POCIESZENIA POSTAWIŁ TĘ FIGU. STEFAN PARCHETA Z ŻONQ SWOIQ MARIJANQ KTRZY PROSZQ O WESTHNIENIE ZA DUSZE ICH STANEŁA DN. 26 LIPCA 1806 ROKU

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

**Krzyż kamienny na postumencie
usytuowany przy drodze gminnej
Nr 004512T Mierzanowice przez wieś po
lewej stronie w kierunku wsi.**

**Krzyż metalowy na postumencie
murowanym znajduje się na skrzyżowaniu
drogi gminnej Nr 004512T Mierzanowice
przez wieś i drogi gminnej Nr 004513T
Mierzanowice-Wojnowice**

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Krzyż metalowy usytuowany po prawej stronie drogi gminnej Nr 004513 Mierzanowice Wojnowice na zakręcie w stronę Buszkowic.

Krzyż metalowy usytuowany po prawej stronie drogi w miejscowości Mierzanowice w stronę Buszkowic przy granicy z gminą Ćmielów.

Mikulowice

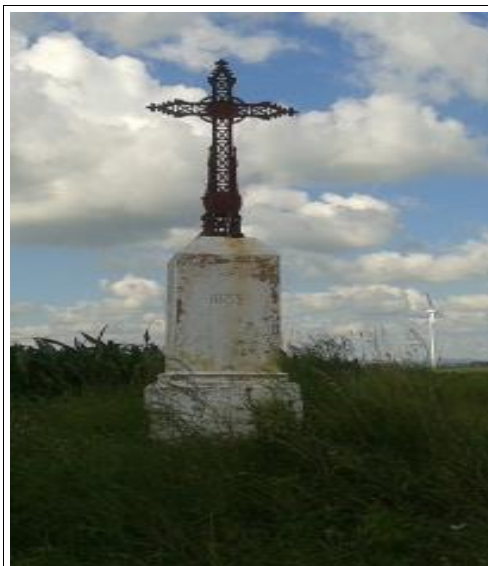
Figurka z krzyżem usytuowana po lewej stronie drogi gminnej Nr 004535T Mikulowice-Jasice w stronę Jasic.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018
Smugi

Krzyż murowany na postumencie po lewej stronie drogi powiatowej Nr 0728T w stronę drogi wojewódzkiej 755 z napisem „BOŻE ZMIŁUJ SIĘ NAD NAMI.

Drygulec

Krzyż metalowy na postumencie murowanym usytuowany po lewej stronie drogi powiatowej Nr 0728T w stronę drogi wojewódzkiej nr 755.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018
Kaliszany

Krzyż murowany usytuowany na łuku drogi powiatowej Nr 0734T po lewej stronie w stronę Wojciechowice przy skrzyżowaniu z drogą gminnej Nr 004508T Kaliszany-Rosochy.

Krzyż drewniany usytuowany przy drodze powiatowej Nr 0734T i drodze wewnętrznej po lewej stronie w kierunku Mierzanowic.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

**Krzyż murowany na postumencie
usytuowany na skrzyżowaniu drogi
powiatowej Nr 0734 T i drogi gminnej
004510T Kaliszany- Buszkowice.**

Orłowiny

**Figurka Matki Boskiej usytuowana przy
drodze gminnej Nr 004515T Kaliszany-
Koszyce po prawej stronie w kierunku
Kaliszan.**

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Krzyż murowany na postumencie znajduje się przy skrzyżowaniu drogi gminnej Nr 004515T Kaliszany-Koszyce i drogi powiatowej Nr 0734T.

Stodoly-Wieś

Krzyż murowany na postumencie znajduje się przy drodze powiatowej Nr 0767T po prawej stronie w kierunku Łopaty przed Kościołem.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Figurka znajduje się przy drodze powiatowej Nr 0767T po prawej stronie w kierunku Łopaty za Kościołem.

Krzyż metalowy usytuowany na skarpie przy drodze krajowej DK 74 po prawej stronie w kierunku Opatowa.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018
Stodoły-Kolonie

Figurka Matki Boskiej znajduje się przy drodze krajowej Nr 74 po lewej stronie w kierunku Opatowa.

Krzyż murowany na postumencie znajduje się przy skrzyżowaniu dróg powiatowych Nr 0734T i Nr 0767T .

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Kapliczka słupowa usytuowana przy drodze krajowej Nr 74 na trasie Ożarów – Opatów po prawej stronie przed młynem w kierunku Opatowa.

Lisów

1. Krzyż murowany znajdują się przy drodze gminnej Nr 004502T Lisów-Gierczyce po prawej stronie w kierunku Studzianek.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Krzyż metalowy usytuowany przy drodze gminnej Nr 004502T Lisów-Gierczyce i drodze wewnętrznej po prawej stronie w kierunku wsi.

Gierczyce

Krzyż murowany znajduje się przy drodze powiatowej 0734T po prawej stronie w kierunku Lisowa.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Krzyż murowany znajduję się przy drodze powiatowej Nr 0734T po prawej stronie w kierunku ujęcia wodnego widoczny napis: ” AUGUSTOWIE ŁEMPICCY W ROKU 1925 KRZYŻ TEN WYSTAWILI KTO SIĘ W OPIEKĘ ODDA PANU SWEMU ??????????????????”.

Krzyż metalowy na postumencie murowanym znajduję się na skrzyżowaniu drogi krajowej Nr 74 i drogi powiatowej Nr 0734T po prawej stronie w kierunku Kielc.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Kapliczka słupowa z Matką Boską zlokalizowana na skrzyżowaniu drogi krajowej Nr 74 i drogi powiatowej Nr 0735T po lewej stronie w kierunku Kielc.

Łopata

Krzyż murowany zlokalizowany jest na skrzyżowaniu drogi powiatowej Nr 0767T i drogi gminnej 004520T Łopata koło Sendrowicza.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018
Łukawka

Metalowy krzyż na postumencie znajduje się przy drodze Nr 04488T Gierczyce-Łukawka.

Kunice

Kapliczka słupowa usytuowana przy drodze krajowej NR 74 na pograniczu miejscowości Kunice i miejscowości Bidziny po lewej stronie w kierunku Ożarowa.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

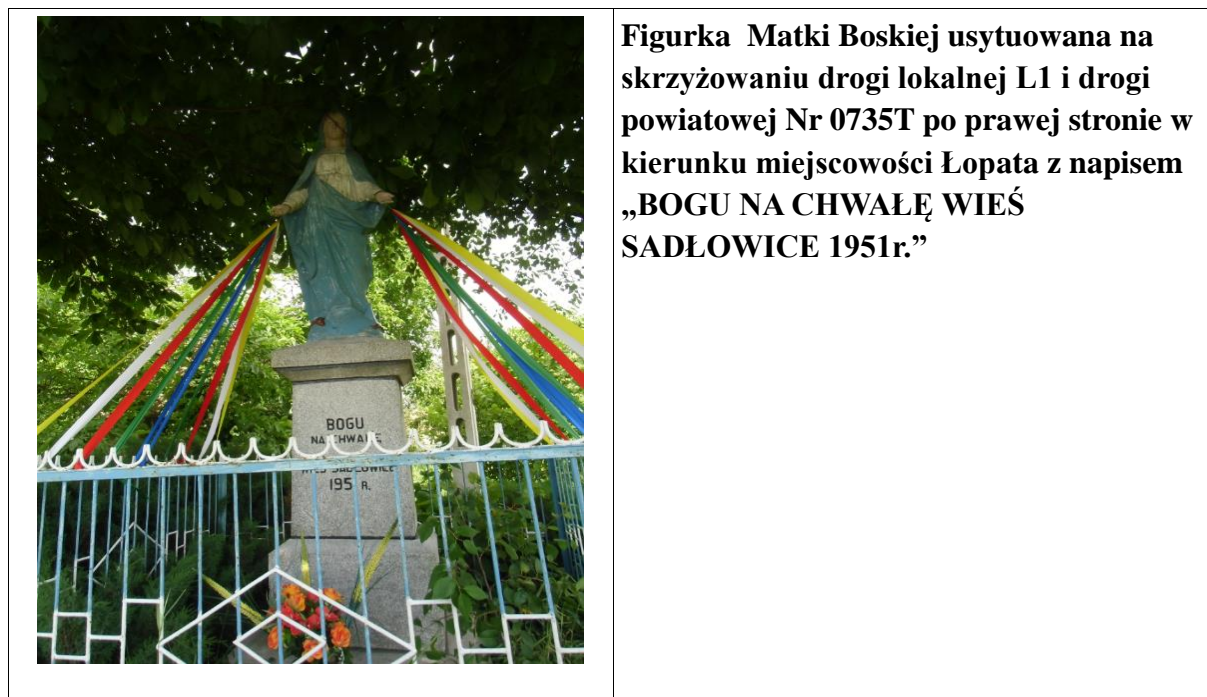
Figurka Matki Boskiej z napisem mało czytelnym „Honor Matki Boskiej” usytuowana przy drodze dojazdowej do pól od drogi krajowej Nr 74 w miejscowości Kunice do drogi powiatowej Nr 0738T w miejscowości Wojciechowice po prawej stronie w kierunku Wojciechowic.

Metalowy krzyż na postumencie znajduje się przy skrzyżowaniu drogi krajowej Nr 74 i drogi gminnej nr 004521T Kunice koło Pryciaka

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Sadłowice

5.3 Zabytki archeologiczne

Stanowiska archeologiczne lokalizowane są na podstawie wiadomości, pochodzących z różnych źródeł, jednak przeważająca ilość informacji dostarczana jest obecnie przez planowe badania terenowe, od prawie dwudziestu pięciu lat realizowane w ramach programu Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP). Prace te polegają na systematycznej prospekcji terenowej, połączonej z weryfikacją powierzchniową stanowisk i obiektów znanych już wcześniej. Ich rezultaty pozwalają na rozpoznanie intensywności osadnictwa w różnych rejonach gminy, w kolejnych epokach i okresach pradziejów, średniowiecza i nowożytności, są też wykorzystywane w bieżących działaniach konserwatorskich.

Na terenie gminy Wojciechowice odnotowano ponad 700 stanowisk archeologicznych, W celu usprawnienia systemu powiadamiania służby konserwatorskiej o wszystkich znaleziskach odkrywanych w trakcie prowadzenia prac ziemnych różnego typu, w pierwszej kolejności należy powiadamiać Urząd Gminy w Wojciechowicach tel. (15) 861 40 23, adres: Wojciechowice 50, 27-532 Wojciechowice, który ma obowiązek informować bezpośrednio Urząd Ochrony Zabytków w Kielcach tel. (0-41) 344-56-34, adres 25-009 Kielce ul. Zamkowa

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

nr 5. Jednocześnie należy powiadomić Starostwo Powiatowe w Opatowie. – Wydział Oświaty, Kultury, Kultury Fizycznej i Turystyki tel. (15) 86-84-710.

Procedury postępowania związane ze znaleziskami archeologicznymi określa art. 32 i art. 33 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, która mówi, że „przedmioty będące zabytkami archeologicznymi, odkrytymi, przypadkowo znalezionymi, albo pozyskanymi w wyniku badań archeologicznych, stanowią własność Skarbu Państwa”. Jedynym upoważnionym organem decydującym i zezwalającym na wszczęcie terenowych badań archeologicznych jest Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Kielcach. Każdy zespół badawczy działający na terenie Powiatu musi posiadać pisemne zezwolenie tego urzędu na prowadzenie prac terenowych.

Na obszarze gminy dominuje osadnictwo z czasów epoki kamienia po wczesną epokę brązu oraz osady otwarte i punkty osadnicze z okresu od wczesnego średniowiecza poprzez średniowiecze i późne średniowiecze do czasów nowożytnych.

Zagrożenia dla istniejących stanowisk istnieją przede wszystkim ze strony stale prowadzonej tu gospodarki rolniczej poprzez uprawy pól. Należy też zwrócić uwagę na postępujące też procesy inwestycyjne związane z pozyskiwaniem nowych gruntów pod inwestycje mieszkaniowe i przemysłowe.

Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru

Lp	Miejscowość	typ	Pow.	Pierwszy rejestr	Rok	Obręb rej/rok
1.	Łopata	Kurhan		279	1983	279/A/83
						

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

2.	Stodoly-Kolonia	Kurhan		280	1983	280/A/83
						

Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Wojciechowice

Lp.	Miejscowość	Nr st. w miejscowości	Numer AZP	Nr na obsz.	Chronologia
1.	Bidziny	44	86-72	331	Osada
2.	Bidziny	54	86-72	346	Pracownia
3.	Bidziny	87	86-72	368	Osada
4.	Bidziny	66	86-72	247	Pracownia
5.	Bidziny	18	86-72	262	Ślad osadnictwa
6.	Bidziny	18	86-72	262	Ślad osadnictwa-wczesne średniowiecze
7.	Bidziny	33	86-72	298	Pracownia
8.	Bidziny	33	86-72	298	Ślad osadnictwa
9.	Bidziny	34	86-72	299	Ślad osadnictwa
10.	Bidziny	34	86-72	299	Osada
11.	Bidziny	41	86-72	306	Pracownia
12.	Bidziny	42	86-72	307	Ślad osadnictwa
13.	Bidziny	17	86-72	261	Ślad osadnictwa

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

14.	Bidziny	17	86-72	261	Osada-XII-XIII w.
15.	Bidziny	16	86-72	260	Ślad osadnictwa-XI-XIII w.
16.	Bidziny	15	86-72	259	Ślad osadnictwa-starożytna nieokreślona
17.	Bidziny	15	86-72	259	Osada-XIV-XV w.
18.	Bidziny	6	86-72	243	Ślad osadnictwa-nieokreślony
19.	Bidziny	6	86-72	243	Ślad osadnictwa-I okres epoka brązu
20.	Drygulec	12	85-72	107	Osada
21.	Drygulec	10	85-72	103	Osada
22.	Drygulec	9	85-72	102	Ślad osadnictwa
23.	Drygulec	8	85-72	101	Osada
24.	Drygulec	15	85-72	110	Osada-neolit środkowy
25.	Drygulec	15	85-72	110	Ślad osadnictwa-nieokreślona
26.	Drygulec	14	85-72	109	Osada-neolit środkowy
27.	Drygulec	14	85-72	109	Ślad osadnictwa-I okres epoki brązu
28.	Drygulec	14	85-72	109	Osada-EB
30.	Folwark	12	86-72	79	Osada
31.	Folwark	2	86-72	77	Osada-pracownia krzemieniarska-nieokreślona
32.	Gierczyce	18	87-71	219	Osada-łużycka, przeworska
33.	Gierczyce	17	87-71	217	Osada-łużycka
34.	Gierczyce	32	87-71	214	Ślad osadnictwa
35.	Gierczyce	11	87-71	209	Osada-X-XII w.
36.	Gierczyce	10	87-71	207	Osada-wczesne średniowiecze, pradzieje
37.	Gierczyce	7	87-71	204	Ślad osadnictwa-średniowiecze
38.	Gierczyce	6	87-71	203	Ślad osadnictwa-wczesne średniowiecze
39.	Gierczyce	5	87-71	202	Ślad osadnictwa-pradzieje
40.	Gierczyce	4	87-71	201	Ślad osadnictwa-pradzieje
41.	Gierczyce	35	87-72	62	Osada
42.	Gierczyce	33	87-72	52	Osada
43.	Gierczyce	32	87-72	51	Osada
44.	Gierczyce	32	87-72	51	Osada?
45.	Gierczyce	32	87-72	51	Ślad osadnictwa-nieokreślona

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

46.	Gierczyce	31	87-72	50	Osada-nieokreślona
47.	Gierczyce	30	87-72	49	Osada-nieokreślona
48.	Jasice	44	86-72	327	Osada
49.	Jasice	27	86-72	164	Osada-wczesne średniowiecze Ślad osadnictwa-I okres epoki brązu
50.	Jasice	26	86-72	163	Osada-młodszy neolit Ślad osadnictwa-?
51.	Jasice	23	86-72	159	Osada-młodszy neolit Osada-II okres epoki brązu
52.	Jasice	22	86-72	158	Osada-?
53.	Jasice	16	86-72	64	Kopiec?
54.	Jasice	15	86-72	20	Osada
55.	Jasice	14	86-72	43	Osada
56.	Jasice	30	86-72	246	Osada-era brązu
57.	Jasice	29	86-72	245	Osada-XI-XIII w.
58.	Jasice	28	86-72	244	Ślad osadnictwa- nieokreślony
59.	Jasice	28	86-72	244	Osada-XIV-XV w.
60.	Kaliszany	37	86-71	118	Osada
61.	Kaliszany	37	86-71	118	Ślad osadnictwa-I okres epoki brązu
62.	Kaliszany	34	86-71	110	Osada
63.	Kaliszany	33	86-71	109	Osada
64.	Kaliszany	31	86-71	107	Osada-neolit
65.	Kaliszany	24	86-71	100	Ślad osadnictwa(obozowisko?)
66.	Kaliszany	16	86-71	92	Osada
67.	Kaliszany	15	86-71	91	Osada
68.	Kaliszany	4	86-71	11	Osada-WEB
69.	Koszyce	6	86-72	76	Osada-neolit

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

70.	Koszyce	6	86-72	76	Osada-V brązu-Ha
71.	Koszyce	6	86-72	76	Osada-IX-pol. X w.
72.	Koszyce	6	86-72	76	Ślad osadnictwa- nieokreślony
73.	Koszyce	39	86-72	398	Osada-IX-X w.
74.	Koszyce	34	86-72	393	Osada
75.	Koszyce	29	86-72	238	Osada-I okres epoka brązu
77.	Koszyce	7	86-72	78	Osada-nieokreślona
78.	Koszyce	2	86-72	31	Osada
79.	Koszyce	2	86-72	31	Osada
80.	Koszyce	2	86-72	31	Osada- brązu?
81.	Koszyce	2	86-72	31	Osada-wczesne średniowiecze
82.	Koszyce	1	86-72	30	Osada
83.	Koszyce	1	86-72	30	Osada
84.	Koszyce	1	86-72	30	cmentarzysko
85.	Koszyce	1	86-72	30	Osada-XIII w.
86.	Koszyce	10	86-72	204	Osada-I okres epoki brązu
87.	Koszyce	10	86-72	204	Osada-XII-XIII w.
88.	Kunice	3	86-72	43	Osada-okres lateński
89.	Kunice	2	86-72	42	Osada
90.	Kunice	1	86-72	41	Osada XII-XIII w.
91.	Kunice	3	86-72	43	Osada
92.	Kunice	3	86-72	43	Osada-okres lateński
93.	Kunice	9	86-72	176	Ślad osadnictwa- nieokreślony
94.	Kunice	9	86-72	176	Ślad osadnictwa-okres lateński
95.	Kunice	9	86-72	176	Ślad osadnictwa-XII-XIII w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

96.	Lisów	22	87-71	268	Osada-VIII-XIII w.?
97.	Lisów	14	87-71	190	Osada?
98.	Lisów	8	87-71	184	Ślad osadnictwa-I okres brązu
99.	Lisów	9	87-71	184	Ślad osadnictwa-średniowiecze
100.	Lisów	25	87-72	14	Osada
101.	Lisów	39	87-72	38	Osada-nieokreślona
102.	Lisów	36	87-72	35	Osada
103.	Lisów	34	87-72	33	Osada
104.	Lisów	34	87-72	33	Ślad osadnictwa(osada?)
105.	Lisów	33	87-72	32	Osada
106.	Lisów	33	87-72	32	Ślad osadnictwa
107.	Lisów	32	87-72	21	Ślad osadnictwa(okres wpływów rzymskich
108.	Lisów	32	87-72	21	Osada?-VIII-IX w.
109.	Lisów	32	87-72	21	Ślad osadnictwa-nieokreślona
110.	Lisów	31	87-72	20	Osada
111.	Lisów	31	87-72	20	Osada
112.	Lisów	31	87-72	20	Osada
113.	Lisów	29	87-72	18	Ślad osadnictwa-nieokreślony
114.	Lisów	28	87-72	17	Obozowisko?
115.	Lisów	28	87-72	17	Ślad osadnictwa-XII-XIII w.
116.	Lisów	27	87-72	16	Ślad osadnictwa-nieokreślona
117.	Lisów	26	87-72	15	Obozowisko?
118.	Lisów	24	87-72	13	Ślad osadnictwa lub obozowisko-neolit
119.	Lisów	24	87-72	13	Ślad osadnictwa lub obozowisko-wczesny okres epoki brązu

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

120.	Lisów	5	87-72	12	Cmentarzysko-okres wpływów rzymskich
121.	Lisów	3	87-72	11	Cmentarzysko-okres wpływów rzymskich
122.	Łopata	1	87-72	1	Kurhan-nieokreślona
133.	Łopata	1	87-72	1	Grób lub cmentarzysko-wczesny okres epoki brązu
134.	Ługi	2	85-72	27	Osada
135.	Łukawka	2	87-71	221	Ślad osadnictwa- brązu
136.	Łukawka	7	87-71	208	Osada – brązu Ślad osadnictwa -neolit
137.	Łukawka	7	87-71	73	Osada?
138.	Łukawka	6	87-71	72	osada
139.	Łukawka	4	86-72	28	Osada, cmentarzysko(lub 1 grób)
140.	Łukawka	3	86-72	27	osada
141.	Łukawka	9	86-72	74	Ślad osadnictwa
142.	Łukawka	9	86-72	74	Ślad osadnictwa-średniowiecze
143.	Łukawka	9	86-72	74	Ślad osadnictwa-średniowiecze
144.	Łukawka	20	86-72	416	Osada
145.	Łukawka	18	86-72	414	Osada-starożytność
146.	Łukawka	24	87-72	54	Osada
147.	Łukawka	12	86-72	87	Osada
148.	Łukawka	8	86-71	12	Osada
149.	Łukawka	8	86-71	12	Osada
150.	Mikulowice	40	86-72	167	Ślad osadnictwa –środkowy neolit
151.	Mikulowice	38	86-72	165	Osada- I okres brązu
152.	Mikulowice	33	86-72	153	Obozowisko?
153.	Mikulowice	28	86-72	65	osada
154.	Mikulowice	27	85-72	42	Ślad osadnictwa

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

155.	Mierzanowice	33	86-72	217	Pracownia krzemieniarska-nieokreślony
156.	Mierzanowice	4	86-72	69	Osada
157.	Mierzanowice	1	86-72	66	Osada, cmentarzysko
158.	Mierzanowice	5	86-72	70	Cmentarzysko i osada
159.	Mierzanowice	26	86-72	129	Osada-I okres epoki brązu
160.	Mierzanowice	27	86-72	130	Osada-I okres Epoki brązu
161.	Mierzanowice	25	86-72	128	Obozowisko-nieokreślone
162.	Mierzanowice	24	86-72	127	Osada-nieokreślona
163.	Mierzanowice	13	86-72	101	Osada-I okres Epoki brązu
164.	Sadłowice	3	87-72	7	Osada-pradzieje
165.	Sadłowice	1	87-72	5	Ślad osadnictwa-pradzieje
166.	Sadłowice	1	87-72	5	Ślad osadnictwa-wczesne średniowiecze
167.	Sadłowice	29	87-72	201	Osada
168.	Sadłowice	27	87-72	199	Osada
169.	Sadłowice	27	87-72	199	Osada
170.	Sadłowice	26	87-72	198	Osada
171.	Sadłowice	22	87-72	194	Osada
172.	Sadłowice	17	87-72	189	Ślad osadnictwa-paleolit górny?
173.	Sadłowice	17	87-72	189	Ślad osadnictwa
174.	Sadłowice	16	87-72	188	Osada?
175.	Sadłowice	15	87-72	187	Obozowisko-nieokreślona
176.	Smugi	7	85-72	48	Osada
177.	Smugi	5	85-72	46	Osada
178.	Stodoly	7	87-72	127	Osada wczesne średniowiecze
179.	Stodoly	33	87-72	111	Osada-nieokreślony

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

180.	Stodoly	32	87-72	110	Osada-nieokreślony
181.	Stodoly	30	87-72	106	Ślad osadnictwa-wczesne średniowiecze
182.	Stodoly	25	87-72	101	Ślad osadnictwa - nieokreślony
183.	Stodoly	23	87-72	99	osada
184.	Stodoly	57	87-72	57	Osada
185.	Stodoly-Kolonia	52	87-72	109	Osada –XI-XII w.
186.	Stodoly-Kolonia	49	87-72	95	Osada
187.	Stodoly-Kolonia	44	87-72	90	Ślad osadnictwa-wczesne średniowiecze
188.	Stodoly-Kolonia	42	87-72	88	Osada-kult. mierzanowicka
189.	Stodoly-Kolonia	41	87-72	87	Ślad osadnictwa-kult. mierzanowicka
190.	Stodoly-Kolonia	40	87-72	86	Ślad osadnictwa-kult. mierzanowicka
191.	Stodoly-Kolonia	37	87-72	82	Ślad osadnictwa
192.	Stodoly-Kolonia	35	87-72	80	Ślad osadnictwa-kult. Mierzanowicka; Osada?
193.	Stodoly-Kolonia	34	87-72	79	Osada-kult. mierzanowicka, złocka, lużycka, pomorska, przeworska, wczesne średniowiecze
194.	Stodoly-Kolonia	9	86-72	169	Osada-IX-X wiek Osada-okres lateński Ślad osadnictwa
195.	Stodoly-Kolonia	8	87-72	168	Osada okres lateński
196.	Stodoly-Kolonia	7	87-72	40	osada
197.	Stodoly-Kolonia	6	86-72	39	osada
198.	Stodoly-Kolonia	5	86-72	38	osada
199.	Stodoly-Kolonia	4	86-72	37	osada
200.	Stodoly-Kolonia	3	86-72	36	osada
201.	Stodoly-Kolonia	2	86-72	35	osada
202.	Stodoly-Kolonia	27	86-72	386	Ślad osadnictwa- starożytność

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

203.	Stodoly-Kolonia	21	86-72	380	Ślad osadnictwa
204.	Stodoly-Kolonia	13	86-72	195	Osada-nieokreślone
205.	Stodoly-Kolonia	1	87-72	2	Kurhan-nieokreślona
206.	Stodoly-Kolonia	10	86-72	170	Ślad osadnictwa-środkowy neolit
207.	Stodoly-Kolonia	10	86-72	170	Osada-I okres epoki brązu
208.	Stodoly-Kolonia	10	86-72	170	Ślad osadnictwa-II okres epoki brązu
209.	Stodoly-Kolonia	10	86-72	170	Osada-okres lateński
210.	Stodoly-Kolonia	10	86-72	170	Ślad osadnictwa- wczesne średniowiecze
211.	Wlonice	36	86-73	181	Osada III-V brązu
212.	Wlonice	35	86-73	180	Osada III-V brązu
213.	Wlonice	20	86-73	116	Osada III-V okres brązu
214.	Wlonice	18	86-73	114	Ślad osadnictwa - średniowiecze
215.	Wlonice	17	86-73	113	osada
216.	Wlonice	16	86-73	112	Ślad osadnictwa
217.	Wlonice	15	86-73	111	Osada późne średniowiecze
218.	Wlonice	13	86-73	92	Osada- brązu
219.	Wlonice	8	86-73	87	Osada lużycka III-V okres brązu
220.	Wlonice	6	86-73	83	Osada I-III-V- okres brązu
221.	Wlonice	13	86-73	92	Osada
222.	Wojciechowice	3	86-72	46	Osada
223.	Wojciechowice	3	86-72	46	Osada
224.	Wojciechowice	3	86-72	46	Osada
225.	Wojciechowice	24	86-72	83	Osada-I okres epoki brązu
226.	Wojciechowice	24	86-72	83	Osada-XII-XIII
227.	Wojciechowice	24	86-72	83	Ślady osady-wczesne średniowiecze

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

228.	Wojciechowice	22	86-72	81	Osada-I okres epoki brązu
229.	Wojciechowice	22	86-72	81	Ślad osadnictwa-wczesne średniowiecze do Xw.
230.	Wojciechowice	22	86-72	81	Osada-XII-XIIIw.
231.	Wojciechowice	4	86-72	47	Ślad osadnictwa-paleolit schyłkowy
232.	Wojciechowice	4	86-72	47	Osada i cmentarzysko
233.	Wojciechowice	4	86-72	47	Osada-VIII-IXw.
234.	Wojciechowice	4	86-72	47	Ślad osadnictwa
235.	Wojciechowice	17	86-72	60	Osada-wczesne średniowiecze
236.	Wojciechowice	17	86-72	60	Cmentarzysko-wczesne średniowiecze
237.	Wojciechowice	3	86-72	68	Osada
238.	Wojciechowice	3	86-72	68	Osada-IV epoka brązu-Ha
239.	Wojciechowice	3	86-72	68	Osada-OWR
240.	Wojciechowice	3	86-72	68	Osada-wczesne średniowiecze
241.	Wojciechowice	3	86-72	68	Osada-średniowiecze
242.	Wojciechowice	8	86-72	252	Osada-V okres epoka brązu/Ha
243.	Wojciechowice	8	86-72	252	Osada-X-XI w.
244.	Wojciechowice	7	86-72	251	Pracownia krzemieniarska-młodszy neolit
245.	Wojciechowice	7	86-72	251	Ślad osadnictwa-młodszy neolit
246.	Wojciechowice	7	86-72	251	Osada-III-V okres epoka brązu
247.	Wojciechowice	34	86-72	250	Obozowisko-paleolit schyłkowy
248.	Wojciechowice	34	86-72	250	Ślad osadnictwa-neolit
249.	Wojciechowice	34	86-72	250	Osada-I okres epoka brązu
250.	Wojciechowice	34	86-72	250	Ślad osadnictwa-II okres Epoka brązu
251.	Wojciechowice	34	86-72	250	Osada-Ha
252.	Wojciechowice	27	86-72	86	Osada- nieokreślona

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI**Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018**

253.	Wojciechowice	26	86-72	85	Ślad osadnictwa-XII-XIIIw.
254.	Wojciechowice	25	86-72	84	Osada-I okres Epoki brązu, ślad osadnictwa-XII-XIII w.
255.	Wojciechowice	23	86-72	82	Osada-okres lateński
256.	Wojciechowice	21	86-72	80	Osada-I okres Epoki brązu, osada-XII-XIII w.
257.	Wojciechowice	34	86-72	136	Osada?-nieokreślona
258.	Wojciechowice	34	86-72	136	Osada-XII-XIII w.
259.	Wojciechowice	28	86-72	87	Ślad osadnictwa-nieokreślone
260.	Wojciechowice	28	86-72	87	Osada-XII-XIII w.
261.	Wojciechowice	10	86-72	62	Osada-neolit-wczesny okres epoki brązu
262.	Wojciechowice	9	86-72	61	Kopiec(kurhan?)
263.	Wojciechowice	11	86-72	54	Osada
264.	Wojciechowice	11	86-72	54	Osada
265.	Wojciechowice	11	86-72	54	Osada z pracownią krzemieniarską
266.	Wojciechowice	11	86-72	54	Osada-OWR
267.	Wojciechowice	18	86-72	53	Cmentarzysko?-neolit/wczesny okres epoki brązu?
268.	Wojciechowice	8	86-72	51	Osada
269.	Wojciechowice	8	86-72	51	Osada
270.	Wojciechowice	8	86-72	51	Cmentarzysko popielnicowe
271.	Wojciechowice	7	86-72	50	Osada
272.	Wojciechowice	6	86-72	49	Ślad osadnictwa
273.	Wojciechowice	6	86-72	49	Osada?
274.	Wojciechowice	5	86-72	48	Osada
275.	Wojciechowice	5	86-72	48	Osada
276.	Wojciechowice	2	86-72	44	Osada

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

277.	Wojciechowice	2	86-72	44	Osada-OWR
278.	Wojciechowice	1	86-72	45	Osada XII-XIII w.
279.	Wojciechowice	42	86-72	214	Ślad osadnictwa- nieokreślony
280.	Wojciechowice	42	86-72	214	Osada-XI-XV w.

6. Cele, priorytety i kierunki działań Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

6.2. Cele Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.

Celem programu opieki nad zabytkami w gminie Wojciechowice jest wzmocnienie ochrony i opieki nad zabytkami oraz poprawa ich stanu zachowania poprzez opracowanie systemowych rozwiązań realizowanych przez władze gminy. Służą temu :

1. Aktualna inwentaryzacja zasobów zabytkowych gminy (gminna ewidencja zabytków).
2. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania gminy.
3. Wykorzystanie zasobów zabytkowych i walorów gminy.
4. Podejmowanie rozwiązań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i inwestycyjnych.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

5. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
6. Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
7. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków.
8. Monitoring stanu zachowania i sposobu wykorzystania zabytków.
9. Uwzględnienie wydatków na ochronę zabytków w budżecie gminy.
10. Dotacje z budżetu gminy na prace konserwatorskie przy najcenniejszych zabytkach.
11. Promocja dziedzictwa kulturowego zwłaszcza zabytków w rozwoju turystyki.
12. Prowadzenie edukacji na rzecz ochrony dziedzictwa.

Głównym celem programu jest wzmocnienie ochrony i opieki nad zabytkami, która jest istotną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków w gminie, poprzez :

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania gminy,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków i walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków.

Propozycje działań w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami:

- aktualizacja inwentaryzacji zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych we współpracy z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- Gminna Ewidencja Zabytków - bieżąca jej aktualizacja,
- monitoring stanu i sposobów wykorzystania zabytków,
- współpraca z placówkami oświatowymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami, kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

- promocja wartości materialnych oraz wartości niematerialnych, dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości,
- wypracowanie systemu pomocy finansowej na zabytki, poprzez odpisy podatkowe, w tym usług turystycznych, z kar za zniszczenie i nieprawidłowe użytkowanie zabytków i z innych źródeł,
- prowadzenie i doskonalenie edukacji na rzecz ochrony dziedzictwa na wszystkich poziomach szkół za szczególnym uwzględnieniem tradycji lokalnych i idei małych ojczyzn,
- współpraca z właścicielami i użytkownikami obiektów zabytkowych w zakresie ochrony obiektów zabytkowych.

6.2. Podstawowe priorytety.

1. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.
2. Uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
4. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
5. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw wspierających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
6. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem zabytków.
7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami;

Państwo realizuje swoje obowiązki względem zabytków między innymi za pośrednictwem organów samorządowych różnego szczebla. W tym względzie władzom gminy, przypisana została istotna rola w kreowaniu ochrony dziedzictwa kulturowego na podległych im terenach. Gminy z jednej strony są właścicielem dużej ilości dóbr kultury materialnej, z drugiej strony dysponują aparatem administracyjnym umożliwiającym prowadzenie właściwej polityki względem tej sfery życia publicznego.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

Celem tego programu opracowanego w oparciu o gminną ewidencję zabytków jest stworzenie całościowej i wieloletniej strategii ochrony zabytków znajdujących się na terenie gminy Wojciechowice realizowanej w 4 - letnich cyklach - etapach, środkami optymalnymi, dostępnymi przez gminę, zarówno prawnymi (zapisy dotyczące ochrony zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego) jak też finansowymi (przeznaczenie pewnej części budżetu gminy na ochronę zabytków). Kierunek podejmowanych przez gminę działań, mających na celu szeroko pojętą ochronę dziedzictwa kulturowego, określa gminny program opieki nad zabytkami.

6.3. Działania związane z ochroną zabytków leżących na terenie gminy.

1. Przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do absorpcji programowych funduszy Wspólnoty Europejskiej.
2. Przygotowanie aktualnych informacji o możliwościach pozyskiwania środków finansowych z zakresu ochrony zabytków (Ministerstwo Kultury, Wojewódzki Konserwator Zabytków, Fundusz Kościelny, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Zwolnienia z podatku VAT). Pomoc mieszkańcom gminy w wyszukiwaniu i pisaniu programów na pozyskiwanie środków finansowych z funduszy unijnych.
3. Prowadzenia książki budowlanej obiektu przez właścicieli.
4. Udostępnienie do naukowego badania i dokumentowania zabytku.
5. Prowadzenie prac konserwatorskich restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku.
6. Zabezpieczenie i utrzymanie zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie.
7. Korzystanie z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości.
8. Popularyzowanie i upowszechnianie wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.
9. Aktualizacja ewidencji gminnej po dwóch latach obowiązywania programu, polegająca na wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących i gruntownie przebudowanych (zmiana bryły budynku, układu i wielkości otworów okiennych, skucie wystroju elewacji itp.) oraz wprowadzeniu nowych obiektów, dotąd nie objętych ewidencją, a posiadających wartości zabytkowe, ważne dla kulturowej tożsamości regionu.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

6.4. Wdrożenie programu

W realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami wykorzystane zostaną instrumenty ogólne określone w programach rządowych i wojewódzkich, w tym w Krajowym Programie Opieki nad zabytkami oraz w innych dokumentach o charakterze planistycznym i strategicznym, a także narzędzia i środki własne Gminy oraz partnerów uczestniczących w realizacji Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora zabytków, państwowych i samorządowych instytucji kultury, jednostek samorządu terytorialnego, kościołów oraz organizacji pozarządowych.

Powodzenie realizacji programu wymaga współdziałania gminy Wojciechowice zarówno z jednostkami samorządu położonymi na terenie powiatu, województwa tak również z organizacjami poza rządowymi Stowarzyszeniami zajmujących się ochroną zabytków.

Zakłada się, że cele określone w gminnym programie opieki nad zabytkami będą osiągalne w wyniku :

- wspólnego działania władz gminy z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i jednostkami samorządu terytorialnego na bazie związków o charakterze programowym (np. porozumienia, umowy, wspólne podmioty);

7. Instrumenty finansowe

System finansowania ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest dość skomplikowany. Najogólniej źródła finansowania tej sfery można podzielić na:

- źródła publiczne (budżet państwa, budżety jednostek samorządu terytorialnego wszystkich szczebli, środki Unii Europejskiej, inne źródła zagraniczne),
- źródła prywatne (środki osób fizycznych, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, fundacji, kościelnych osób prawnych itp.).

Finansowanie gminnego programu opieki nad zabytkami będzie realizowane z wykorzystaniem środków z wielu źródeł. Będą to zarówno środki budżetowe jak i fundusze strukturalne, a także środki prywatne.

8. Podsumowanie

Poprzez prowadzenie właściwej polityki władze samorządowe mogą i powinny wytyczać

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

oraz kreować właściwe postawy obywateli wobec zachowanego dziedzictwa.

Do najważniejszych zadań w tym względzie należy :

1. Edukacja mieszkańców w zakresie konieczności ochrony miejscowego dziedzictwa kulturowego. Propagowanie idei poszanowania lokalnej specyfiki budowlanej i zachowania ciągłości tradycji. Wskazane są takie inicjatywy jak organizowanie spotkań dla ludności z pracownikami służb konserwatorskich, tworzenie ścieżek edukacyjnych dla młodzieży szkolnej, mające na celu uświadomienia roli zabytków w krajobrazie kulturowym. Mogą temu służyć dydaktyczne ścieżki turystyczne, np. szlak ginących zawodów. Wskazywanie i promowanie najlepszych realizacji inwestycji związanych z zabytkami.
2. Administracyjne egzekwowanie rygorów określonych między innymi w planach zagospodarowania przestrzennego, głównie w zakresie wysokości zabudowy jej charakteru i funkcji, a także ochrony wyznaczonych obszarów i budynków. Ważną rzeczą jest również skuteczna egzekucja prawa budowlanego, a co za tym idzie walka z samowolami budowlanymi. To właśnie prawdopodobnie samowole budowlane przyczyniły się do utraty cech zabytkowych przez znaczną część budynków. Należą do nich głównie wymiany okien, najczęściej wiążące się z poszerzeniem otworów, zmiany kształtu dachu, dowolny dobór poszycia, zbijanie tynków i docieplanie kosztem podziałów architektonicznych wystroju.
3. Ochrona i promocja odrębnych cech lokalnych, pielęgnacja tradycji oraz poszanowanie dla technicznego i przemysłowego dziedzictwa gminy.
4. Rozwój i promocja walorów turystycznych, z wykorzystaniem w tym celu obiektów zabytkowych, a w szczególności zespołów rezydencjonalno-folwarcznych.
5. Monitoring umów dotyczących sprzedaży zabytków osobom i przedsiębiorstwom prywatnym, pod kątem realizacji zobowiązań tych podmiotów względem zakupionych obiektów.
6. Wykorzystanie zabytkowych zasobów gminy do aktywizacji gospodarczej np. w obszarze turystyki i rekreacji.
7. Współpraca ze służbami konserwatorskimi województwa.

8.1. Zakres ochrony konserwatorskiej dla obiektów ujętych w rejestrze zabytków

Wszelkie działania projektowe, remontowe i inwestycyjne związane z tymi obiektami

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy Wojciechowice na lata 2015 - 2018

wymagają pozwolenia Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

8.2. Zakres ochrony konserwatorskiej dla obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków

Wymaga zachowania: bryły obiektu i dachu co do kształtu i materiału, podziałów w elewacji, wystroju architektonicznego, stolarki okiennej i drzwiowej co do wielkości, kształtu, wewnętrznych podziałów oraz detalu ozdobnego. Dopuszcza się stosowanie nowych technologii wewnątrz obiektu.

Wszelkie działania projektowe, remontowe i inwestycyjne związane z tymi obiektami, wykraczające poza wyżej wymieniony zakres, wymagają uzgodnienia z Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Ustala się następujące zadania, które powinny być uwzględniane przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami, wspierające właścicieli lub posiadaczy zabytków, wynikające z ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami, a mianowicie:

1. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
2. Wyeksponowania poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
3. Zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.
4. Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
5. Realizacji przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.